

DE HERBERG

op zoek naar de innerlijke schat

Afstudeeropdracht:
Opdrachtgever:

Student:
Studentennummer:
Scriptiebegeleider:
Opleiding:

Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat, deel 1'
Jenny Biemans, 'De Herberg, Bureau voor inspiratie & zelfontwikkeling'
Edith Walraven
1002603
Elsa Amsing
Toegepaste Psychologie, Arbeid & Organisatie, NTI

Voorwoord

“Een leven als een sprookje dat tot de verbeelding spreekt”

Voor u ligt de scriptie over het onderzoek van de Graphic Novel “Op zoek naar de innerlijke schat, deel 1”. Een onderzoek naar de interpretatie van de Graphic Novel in vergelijking tot de bedoeling van de auteur. Deze scriptie is geschreven in het kader van mijn afstuderen binnen de afstudeerrichting Toegepaste Psychologie met specialisatie Arbeid en Organisatie bij Hogeschool NTI. Het onderzoek en het realiseren van de scriptie is verricht tussen april 2014 en februari 2015.

Tijdens de periode van het onderzoek heb ik mij onder andere verdiept in de functie van levensverhalen en de mogelijkheden van beeldmateriaal bij hulpvragen rond persoonlijke groei en ontwikkeling. Het meten van de mate van interpretatie van het beeldmateriaal in de Graphic Novel maakt de weg vrij voor het uitrollen van de Graphic Novel van De Herberg, Bureau voor inspiratie & zelfontwikkeling en ik ben benieuwd naar Deel II en zo verder. De informatie in de scriptie en de resultaten van het onderzoek bieden gedegen onderbouwing om de GN in gebruik te nemen bij coaching doeleinden. Voor de auteur en de coaches die de GN gaan toepassen zijn aanbevelingen verwerkt in de scriptie voor het gebruik van de GN.

Zowel het ontwerpen en uitvoeren van het onderzoek als het schrijven van de scriptie heeft mij gedwongen mijzelf te beperken tot het onderwerp van het onderzoek en dat is meermaals een beproeving geweest. Ik kijk ernaar uit om de opgedane kennis toe te passen en verder te ontwikkelen in de praktijk.

Mijn begeleidster bij Adviesbureau ‘De Herberg’ was mevrouw Jenny Biemans en mijn begeleidster bij het NTI was mevrouw Elsa Amsing. Zonder hun steun zou deze scriptie niet in deze vorm tot stand zijn gekomen en daarvoor ben ik hen zeer dankbaar.

Ik bedank Marjo voor haar geduld en tips in het tekstueel nakijken. Tenslotte bedank ik mijn dochters Sharon & Iris en mijn echtgenoot Vincent voor het geduld en de humor die zij mij hebben gegeven.

Eindhoven, 26 februari 2015

Edith Walraven

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
SAMENVATTING	4
AFSTUDEERONDERZOEK GRAPHIC NOVEL ‘OP ZOEK NAAR DE INNERLIJKE SCHAT’.....	4
1 INLEIDING	5
1.1 ACHTERGROND ‘DE HERBERG, BUREAU VOOR INSPIRATIE & ZELFONTWIKKELING’.....	5
1.2 DE ONTWIKKELING VAN DE GN VAN DE HERBERG.....	5
1.3 INSPIRATIEBRONNEN VOOR DE GN EN HET ONDERZOEK NAAR DE GN.....	6
1.4 DRIE BELANGRIJKE INGREDIËNTEN VAN DE GN IN RELATIE TOT DE DOELSTELLING VAN DE GN.....	6
1.4.1 <i>Associatie</i>	6
1.4.2 <i>Impliciete informatie</i>	6
1.4.3 <i>Levensloop</i>	7
1.5 DE TOEPASSING VAN DE GN BIJ COACHING.....	7
1.6 VOORBEELDEN VAN HOE EEN GN MOMENTEEL WORDT TOEGEPAST.....	7
1.6.1 <i>Het grafische verhaal, Autografie</i>	8
1.6.2 <i>Een graphic novel als medicijn</i>	8
1.7 ONDERZOEKSVRAAG, DEELVRAGEN EN AANPAK.....	8
1.7.1 <i>Onderzoeksvraag en deelvragen</i>	8
1.7.2 <i>Het doel van het onderzoek naar de GN</i>	8
1.7.3 <i>De opzet van het onderzoek van de GN</i>	9
2. LITERATUURONDERZOEK	10
2.1 VISUELE INFORMATIE EN INGANGEN TOT ONDERZOEK.....	10
2.2 VOORDELEN VAN VISUELE INFORMATIE.....	10
2.3 BEÏNVLOEDING DOOR VISUELE INFORMATIE.....	10
2.4 PERSOONLIJKE VOORKEUR, VISUELE OF VERBALE INFORMATIE.....	11
2.5 VISUELE EN VERBALE INFORMATIE BIJ LEERMETHODEN.....	11
2.6 INTERPRETATIE VAN VISUELE INFORMATIE.....	12
2.7 EEN GEVALIDEERDE INTERPRETATIE VAN VISUELE INFORMATIE.....	12
2.8 NARRATOLOGIE, DE VERHAAL- EN VERTELTHEORIE, EEN NARRATIEVE TOEPASSING.....	13
3. METHODE VAN ONDERZOEK	14
3.1 DE ONDERZOEKSVRAAG EN DE UITGANGSPUNTEN.....	14
3.2 ALGEMENE TOELICHTING ONDERZOEKSPOPULATIE.....	14
3.2.1 <i>Bepalen van de steekproefgrootte</i>	14
3.2.2 <i>Het werven van de deelnemers</i>	15
3.3 METHODEN EN ANALYSE PER DEELVRAAG, DEEL 1 (N=40) EN DEEL 2 (N=5).....	15
3.3.1 <i>Deelvraag 1, deel 1</i>	15
3.3.2 <i>Deelvraag 2, deel 1</i>	16
3.3.3 <i>Deelvraag 3, deel 1</i>	16
3.3.4 <i>Deelvraag 4, deel 1</i>	16
3.3.5 <i>Deelvraag 5, deel 1</i>	16
3.3.6 <i>Deelvraag 6, deel 2</i>	17
3.3.7 <i>Deelvraag 7, deel 2</i>	17
3.4 ANALYSE GEGEVENS.....	17
4 RESULTATEN	19
4.1 DEELVRAAG 1.....	19
4.1.1 <i>Resultaten</i>	19
4.1.2 <i>Antwoord op deelvraag 1</i>	21
4.2 DEELVRAAG 2.....	21
4.2.1 <i>Resultaten</i>	21
4.2.2 <i>Antwoord op deelvraag 2</i>	21
4.3 DEELVRAAG 3.....	21

4.3.1 Resultaten	21
4.3.2 Antwoord op deelvraag 3.....	22
4.4 DEELVRAAG 4 EN 5.....	22
4.4.1 Resultaten	22
4.4.2 Antwoord deelvraag 4 en 5	23
4.5 DEELVRAAG 6	23
4.5.1 Resultaten	23
4.5.2 Antwoord deelvraag 6	23
4.6 DEELVRAAG 7	24
4.6.1 Resultaten en antwoord.....	24
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	25
5.1 CONCLUSIES PER DEELVRAAG, DEEL 1 (N=40) EN DEEL 2 (N=5)	25
5.1.1 Deelvraag 1, deel 1	25
5.1.2 Deelvraag 2, deel 1	25
5.1.3 Deelvraag 3, deel 1	25
5.1.4 Deelvraag 4 en 5, deel 1	25
5.1.5 Deelvraag 6, deel 2	25
5.1.6 Deelvraag 7, deel 2	26
5.2 ANTWOORD OP DE HOOFDONDERZOEKSVRAAG EN CONCLUSIE	26
5.3 AANBEVELINGEN.....	26
5.3.1 Aanbeveling voor de auteur	26
5.3.2 Aanbeveling voor coaches die de GN gaan gebruiken	28
6. DISCUSSIE	29
6.1 DISCUSSIEPUNTEN.....	29
6.1.1 Verklaring voor de verschillen	29
6.1.2 Passieve versus actieve herkenning	29
6.2 KRITISCHE OPMERKINGEN OVER DE OPZET EN UITVOERING VAN HET ONDERZOEK, VALIDITEIT EN BETROUWBAARHEID	29
6.2.1 Interne validiteit	29
6.2.2 Constructvaliditeit en interne validiteit.....	30
6.2.3 Externe validiteit.....	30
6.2.4 Interne betrouwbaarheid.....	30
6.2.5 Herhaalbaarheid, de externe betrouwbaarheid van het onderzoek	30
6.2.6 Overige beperkingen aan de opzet van het onderzoek	30
6.3 WAT IS ER GELEERD VAN HET ONDERZOEK	31
6.4 SUGGESTIES VOOR VERVOLGONDERZOEK.....	31
6.4.1 Algemene suggesties.....	31
6.4.2 Specifieke suggesties	31
6.4.3 Mogelijke onderzoeksvragen.....	32
6.5 BIJDRAGE EN RELEVANTIE VOOR HET WERKVELD	32
LITERATUUR	33
BIJLAGEN	35
BIJLAGE 1, VRAGENLIJSTEN EN INVULFORMULIEREN DEEL 1	35
BIJLAGE 2, INSTRUCTIE VOOR DE DEELNEMER.....	40
BIJLAGE 3, VRAGENLIJSTEN EN INVULFORMULIEREN DEEL 2	41
BIJLAGE 4, LIJST VRIJE ASSOCIATIES PER DEELNEMER.....	44
BIJLAGE 5, VRIJE ASSOCIATIES EN BEGRIPPEN PER PAGINA VAN DE GN	51
BIJLAGE 6, 21-BEGRIPPENLIJST BETEKENIS, SYNONIEMEN, ZOALS BEDOELD	59
BIJLAGE 7, LIJST BETEKENIS VRIJE ASSOCIATIES.....	65
BIJLAGE 8, PAGINA 2 TOT EN MET 5 VAN DE GN	67

Samenvatting

Afstudeeronderzoek Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat'

Inleiding

Het afstudeeronderzoek geeft een genuanceerd beeld van de interpretatie en de mogelijke toepassingen van de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat, deel 1' van 'De Herberg, Bureau voor inspiratie & zelfontwikkeling'. De Graphic Novel is geschreven door Jenny Biemans en is gebaseerd op een deel van haar levensloop. Een Graphic Novel (hierna GN genoemd) is een strip- of beeldroman waarin een verhaal wordt verbeeld door illustratie en tekst. De doelstelling van de GN is om doelgericht en diepgaand in gesprek te komen met iemand die persoonlijke groei en ontwikkeling wenst. De associaties die de GN veroorzaken bij de lezer ontlokt de aanknopingspunten voor het gesprek en het coaching traject.

Het doel van het onderzoek en de onderzoeksvraag

Voordat de GN toegepast wordt en er vervolgdelen en werkboeken worden ontwikkeld, wilde de auteur informatie en onderbouwing met betrekking tot de interpretatie van de GN. Het doel van het onderzoek is om na te gaan of de GN geïnterpreteerd wordt zoals bedoeld is door de auteur. Er werd gekeken naar de mate van herkenning van de 21 begrippen die verwerkt zijn door de auteur in de GN en er werd gekeken naar de associaties die de deelnemers noteerden.

De onderzoeksvraag luidt: 'In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?'

Het onderzoek is persoonlijk en individueel afgenomen door de onderzoekster en bestaat uit twee delen. Deel 1 (N=40) bestaat uit vijf deelvragen en de antwoorden geven informatie over de mate van vrije associaties tijdens het lezen en in hoeverre het lezen van de GN aanleiding geeft tot het nadenken en bespreken van de persoonlijke groei en ontwikkeling. Deel 2 (N=5) bestaat uit twee deelvragen en de antwoorden geven informatie over de interpretatie in relatie tot de bedoeling van de auteur.

De resultaten

De resultaten van het onderzoek naar de GN laten zien dat de deelnemers de begrippen in de GN waarnemen zowel tijdens als na het lezen en in grote mate interpreteren zoals bedoeld is door de auteur. Daarnaast lijken de resultaten van het onderzoek de conclusies te staven die in de onderbouwende literatuurstudie in dit onderzoek naar voren komen. Dit is met name op het gebied van de voor- en nadelen van visuele informatie (Danserau en Simpson, 2009), de verschillende manieren van verwerken van informatie en de interactie tussen cognitie en affect (Soijka & Giese, 2006), de analyse van gevoelens en gedachtegangen en het vervolgens doelgericht bespreekbaar maken hiervan (Kabapinar, 2005). Vanuit de literatuur studie kan ook geconcludeerd worden dat de GN een effectief middel lijkt om de levensloop te bespreken en uit te diepen op het gebied van zingeving en persoonlijke groei. Met name voor mensen die visueel ingesteld zijn of visueel en verbaal ingesteld zijn, biedt het lezen van de GN en de toepassing van de GN bij coaching, toegang tot persoonlijke thema's en emoties in het eigen levensverhaal. De vrije associaties die het onderzoek naar de GN heeft opgeleverd zijn geanalyseerd aan de hand van het bewegingsmodel van Jenny Biemans. Het bewegingsmodel dient als onderbouwing voor het gebruik van de GN, de vervolgdelen en werkboeken om persoonlijke groei en ontwikkeling te realiseren.

De conclusie

Vanuit het onderzoek wordt geconcludeerd dat de GN in redelijke tot in hoge mate geïnterpreteerd wordt zoals bedoeld. Daarnaast bieden de vrije associaties als gevolg van het lezen van de GN toegang tot de eigen levensloop en het bespreken hiervan. De GN levert een waardevolle bijdrage als middel bij coaching binnen bijvoorbeeld het domein van de Narratieve Psychologie, de Arbeids- en Organisatie Psychologie en de Arbeid- en Gezondheid Psychologie. Daarnaast geeft dit beschrijvend onderzoek basis en richting voor vervolgonderzoek naar het gebruik van beeldmateriaal bij coaching en dragen de resultaten bij aan de kennis over associatie en interpretatie van beeldmateriaal.

1 Inleiding

Het onderzoek wat hier voor u ligt is het eerste onderzoek naar de Graphic Novel van 'De Herberg, Bureau voor inspiratie & zelfontwikkeling' genaamd 'Avonturen van de Waardin, op zoek naar de innerlijke schat 1', hierna GN (Graphic Novel) genoemd. In dit onderzoek, dat uit twee delen bestaat, wordt de interpretatie van de lezer van de GN onderzocht aan de hand van de bedoeling van de auteur. Het onderzoek dient informatie te geven over de interpretatie door de lezer zodat de GN in de praktijk gebruikt kan gaan worden. Daarnaast dient het onderzoek informatie te geven voor het te ontwikkelen werkboek dat hoort bij de GN.

1.1 Achtergrond 'De Herberg, Bureau voor inspiratie & zelfontwikkeling'

De Herberg is een adviesbureau voor inspiratie & zelfontwikkeling en is vormgegeven in een netwerkorganisatie. Tien zelfstandige trainers en consultants die werkzaam zijn op het gebied van persoonlijke ontwikkeling en creatief zakelijk denken zijn onderdeel van de netwerkorganisatie. De Herberg werkt vanuit een heldere visie: het is nodig met jezelf in contact te komen om je eigen kracht, creativiteit en levensdoel te hervinden. (<http://www.herberg.biz>)

De doelgroepen van De Herberg zijn:

- particulieren die vragen hebben over persoonlijke ontwikkeling en zingeving in loopbaan en leven;
- bedrijven die vragen hebben over personele- en organisatieontwikkeling.

Jenny Biemans richtte in 2002 De Herberg op. Geboren in 1967 en opgegroeid op de boerderij, leerde ze al vroeg de waarde kennen van de natuur en de heilzaamheid van stilte voor de mens. Jenny is gefascineerd door open, oprechte contacten en is steeds op zoek naar het evenwicht tussen plezier en prestatie. Als eigenaar en coördinator van De Herberg focust ze zich op de vraag: hoe blijft de mens zichzelf en hoe ontwikkelt hij zich temidden van alle turbulentie om zich heen? (<http://www.herberg.biz>). Jenny 's persoonlijke werkwijze kenmerkt zich door een verfijnde combinatie van persoonlijke open aandacht, inzicht gevende vragen en verhelderende eenvoud. Ze spreekt iemand aan op de eigen kracht, structuur en kwaliteiten, zodat iemands natuurlijke en eigen manier in beweging kan komen. Het hier en nu en het tot volledige verwerking komen zijn belangrijke speerpunten in de therapie en workshops die worden aangeboden via De Herberg. Het gedachtengoed van Jung (1956), de ontwikkelingspsychologie op basis van Erikson (1998) en de U-theorie volgens Scharmer (2009) vormen een inspiratiebron. Jenny is een ervaren bedrijfspsychologe, organisatieadviseur en geregistreerd GZ psycholoog-BIG.

1.2 De ontwikkeling van de GN van De Herberg

Jenny Biemans heeft een eerste graphic novel ontwikkeld voor De Herberg die gebruikt gaat worden bij workshops en coaching voor mensen die een vraag hebben inzake persoonlijke ontwikkeling, groei en zingeving. Een graphic novel is een ander woord voor striproman of beeldroman en hierin wordt een verhaal verbeeld door middel van illustratie en tekst. De inhoud ervan is bedoeld voor volwassenen en de hoeveelheid tekst is minimaal. In de GN wordt een gedeelte van een levensloop weergegeven en deze is geïnspireerd op de levensloop van Jenny Biemans. De GN is ontwikkeld door Jenny Biemans en de realisatie is tot stand gekomen in samenwerking met tekenaar Marco Magielse. In de GN worden situaties en belangrijke gebeurtenissen in beeld gebracht tijdens de weg van individuatie en het proces van transformatie. Deze twee begrippen zijn tevens inspiratiebronnen bij de totstandkoming van de GN en worden in paragraaf 1.3 verder uitgelegd. De GN is ontstaan vanuit verschillende invalshoeken. Het verhaal van Joseph Campbell "The Hero with a thousand faces" (1949) en Carl Jung's theorie over archetypes en het collectief onbewustzijn (1969) zijn daar voorbeelden van. De individuele ontwikkeling van Jenny Biemans en Joseph Jaworski 's boek 'Synchroniciteit' (2000) vormden een rode draad tijdens de ontwikkeling van de GN. De 'U-Theorie', die is ontwikkeld door Otto Scharmer, Peter Senge, Joseph Jaworski en B.S. Flowers, (2009) heeft informatie gegeven over denkprocessen die verwerkt zijn in de GN en is een inspirator geweest om de GN te willen laten onderzoeken. De begrippen van de GN zijn onder andere gebaseerd op de verschillende ontwikkelingsstadia die de mens doorloopt tijdens zijn/haar leven. De ontwikkelingsstadia volgens de theorie van Erikson (1998) gaan gepaard met het doormaken en omgaan met de persoonlijke gevoelens en gedachten en situaties vanuit de omgeving. Hij benoemt de ontwikkelingsstadia aan de hand van psychosociale crises, hiermee wordt bedoeld op problemen welke een combinatie zijn van sociale en psychische aard. Het uitgangspunt van de theorie is dat de mens zich blijft ontwikkelen tijdens zijn hele leven en dat eenieder de potentie heeft zich te ontwikkelen.

1.3 Inspiratiebronnen voor de GN en het onderzoek naar de GN

De termen individuatie, transformatie, collectief onbewustzijn en archetype lenen zich ertoe om uit te werken in beeldmateriaal doordat het abstracte begrippen zijn, de termen worden hierna verder uitgelegd als achtergrondinformatie. De aanpak van De Herberg is geïnspireerd op de definitie van individuatie zoals gedefinieerd door Jung: 'De handeling of het proces van individualiseren, is de integratie van het bewustzijn en het collectieve onbewuste' Jung, 1965. Uit deze definitie blijkt dat het gaat om de integratie van het bewuste en onbewuste en het integreren van verschillende aspecten van een mens. De term collectief onbewuste wordt volgens Gerrig en Zimbardo (2002) gedefinieerd als het gedeelte van iemands onderbewuste dat geërfd is, evolutionair ontwikkeld is en gelijk is voor de mensheid. De uitleg rond individuatie is door Jung verder uitgewerkt in zijn theorie over de archetypes. Gerrig en Zimbardo (2002) definiëren archetype als een universele, geërfd, primitieve en symbolische weergave van een ervaring, situatie of object. Jung meende dat archetypes onder andere belangrijk waren om de menselijke psyche te begrijpen tijdens een proces van individuatie. Met behulp van archetypes wordt verbinding gelegd tussen persoonskenmerken en gedragspatronen. Op abstract niveau is het een verbinding tussen het bewustzijn en het onbewuste. Voorbeelden van archetypes zijn 'het kind' of 'de oude wijze', dit zijn gezichtspunten die laten zien hoe iemand naar de wereld kijkt en met een situatie omgaat en zou kunnen omgaan. Archetypes zijn een symbolische weergave van eigenschappen van de mens die ontwikkeld kunnen worden. Bij het proces van individuatie is volgens Jung (1965) het doel om in harmonie te komen met het zelf en tot totale integratie van de persoonlijkheid te komen waarbij aandacht is voor alle verschillende archetypes in de mens. Indivduatie zou ontwikkeld kunnen worden door een proces van transformatie. Het concept transformatie wordt omschreven als: 'een levendig, verrassend, welwillend, en blijvende persoonlijke ontwikkeling' (Miller & C'de Baca, 2001). Rogers (1977) legt transformatie uit aan de hand van het menselijk verlangen tot zelfactualisatie: *'In situaties als therapie, groepen en onderwijs, vind ik het meest indrukwekkende feit over de individuele mens dat er een neiging tot ontwikkeling naar heelheid lijkt te zijn. Het wijst in de richting van actualisatie van mogelijkheden die tot constructieve persoonlijke ontwikkeling leidt.'*

1.4 Drie belangrijke ingrediënten van de GN in relatie tot de doelstelling van de GN

In deze paragraaf worden de drie belangrijkste ingrediënten van de GN verder toegelicht. Deze ingrediënten betreffen associatie, impliciete informatie en levensloop. Deze drie ingrediënten vormen de basis van de doelstelling van de GN. De doelstelling van de GN is om doelgericht en diepgaand in gesprek te komen met iemand die persoonlijke groei en ontwikkeling wenst. De associaties die de GN veroorzaken bij de lezer zijn de aanknopingspunten voor dit gesprek. De auteur heeft de bedoeling om de lezer met behulp van de verbeelde situaties in de GN een vertaalslag te laten maken naar de eigen levensloop en de hulpvragen inzake persoonlijke groei en ontwikkeling.

1.4.1 Associatie

De Griekse filosoof Aristoteles stelde associatie in het jaar 384 voor de Christelijke jaartelling voor in drie vormen, namelijk; gelijkheid, contrast en aansluiting (Thierry, De Deyn & Scheiris 2003). Deze 3 vormen geven een tamelijk allesomvattend beeld van associatie. In de 19^e eeuw bestond er de stroming associatiepsychologie, deze stroming onderzocht hoe gebeurtenissen of ideeën met elkaar in verbinding gebracht kunnen worden in de geest door een manier van leren. Tegenwoordig wordt het principe van associatie uitgelegd dat als men zich een gebeurtenis of ervaring vanuit het verleden herinnert er verband wordt gelegd met andere soortgelijke gebeurtenissen in de hersenen. Als gevolg van de waarneming van de beelden in het verhaal van de GN wordt er in gedachten een verband gelegd met een of meerdere eigen ervaringen.

1.4.2 Impliciete informatie

Binnen de visuele weergave van de GN ligt informatie besloten die impliciet is. Hiermee wordt bedoeld dat de afbeeldingen een verhaal suggereren dat rekbaar is en vrije interpretatie toelaat. De GN vormt hiermee een kader waartegen de eigen gedachten, emoties en associaties van de lezer zich vrijelijk kunnen aftekenen. Dit is het uitgangspunt van de GN om, via beelden over abstracte- en emotionele begrippen, na te denken over persoonlijke gebeurtenissen en deze bespreekbaar te maken. De reis die in het verhaal wordt uitgebeeld is zowel letterlijk als figuurlijk te interpreteren. Een belangrijk onderdeel van de toepassing van de GN is dat het lezen van de GN zonder beïnvloeding van buitenaf en in stilte plaats vindt. Er is geen goed of fout en de lezer krijgt hierdoor de vrijheid eigen gedachten en gevoel te ontwikkelen die met de persoonlijke situatie te maken heeft. De aanname is dat hierdoor een gericht gesprek kan ontstaan over de zaken die er werkelijk toe doen voor de lezer. De GN

beoogt niet belerend of veroordelend te zijn, maar biedt een kader voor de lezer waaraan gelijkenis, contrast of aansluiting gemeten kan worden met betrekking tot de eigen ontwikkeling en levensloop. De lezer dient zich vrij te voelen ten aanzien van het vertellen over de eigen ontwikkeling en het kunnen uiten van de eigen ideeën.

1.4.3 Levensloop

Het gebruik van de GN als coaching middel sluit aan bij de narratieve psychologie. Hiermee wordt de psychologie van de levensloop bedoeld en deze stroming gaat ervan uit dat iemands identiteit is opgebouwd vanuit diverse verhalen die samen het eigen verhaal vormt, Bohlmeijer (2007). Het verhaal dat uitgebeeld wordt in de GN is geen blauwdruk van hoe iemands levensloop eruit moet zien, het is een verhaal waarin levensvragen onderzocht worden. Binnen de narratieve psychologie wordt gesteld dat we in een door verhalen gevormde wereld leven en dat iemands levensverhaal betekenis geeft aan de eigen identiteit, Bohlmeijer (2007). Om de eigen identiteit te ontwikkelen, dit kan ook worden omschreven als persoonlijke groei en persoonlijke ontwikkeling, is het aangewezen om terug te kijken, ervaringen te structureren en daardoor betekenis en samenhang te creëren. De kern van onze persoonlijke identiteit zou een levensverhaal zijn volgens McAdams (2008).

1.5 De toepassing van de GN bij coaching

De GN gaat toegepast worden als middel bij coaching en de focus ligt hierbij op het kijken naar de levensloop en zingeving om zodoende persoonlijke groei en ontwikkeling te faciliteren. Hierna wordt beschreven wat coaching betekent en wat de functie van de GN is. Coaching kan worden gedefinieerd als 'een resultaatgericht en systematisch proces waarbij de coach faciliteert om een ontwikkeling te realiseren in het persoonlijke en/of professionele leven van normale, niet-klinische cliënten' (Grant, 2003, p. 254). Aanvullend op de definitie van Grant is de definitie van Mobley (1999, p.57) 'een coaching relatie helpt mensen om hun problemen uit te werken en antwoorden te vinden met behulp van indringende en behoudende vragen van de coach'. Binnen coaching zijn verschillende benamingen ontstaan zoals executive coaching, business coaching, life-coaching, personal coaching en team coaching (Gale, Liljenstrand, Pardieu & Nebeker, 2002). Er kan een onderscheid gemaakt worden in de aanleiding en het doel van coaching en of het traject individueel of met een team plaatsvindt. Het traject kan persoonlijk gericht of loopbaan-carrière gericht zijn, echter tijdens een coaching traject kunnen beiden aan bod komen.

De GN wordt bij de aanvang van coaching ingezet als ontlokker. Tijdens het coaching traject biedt de GN en een nog te ontwikkelen bijbehorend werkboek een handvat en dient de GN als procesbegeleider. Deze toepassing geldt voor zowel een individueel traject als een traject in groepsverband. De GN veroorzaakt iets (associaties) bij de lezer en biedt aanknopingspunten en richting voor het gesprek en het doel van het coaching traject. Het verhaal van de GN beoogt ruimte te bieden aan de lezer om een perspectief te kiezen met betrekking tot het eigen levensverhaal en de ontwikkelingsmogelijkheden. Iemands verhaal, persoonlijk en/of loopbaan gericht, kan bij het terugkijken, nadenken en het erover vertellen duidelijker worden en veranderen van betekenis. Het vertellen van het eigen verhaal is steeds een herinterpretatie van hoe het eigen leven wordt beschouwd, er is sprake van een voorlopig verhaal. Het gebruik van beeldmateriaal in het levensverhaal geeft de mogelijkheid om complexe en abstracte situaties met meerdere mensen binnen verschillende tijdsperiodes te verbeelden. Naar de afbeeldingen in de GN kan tijdens het gesprek teruggekeken worden om te verduidelijken wat de overeenkomsten of afwijkingen zijn in het eigen verhaal. Vervolgens kan vanuit verschillende invalshoeken qua gevoel en beleving het eigen verhaal verwoord worden door de lezer waardoor de ontwikkelingsmogelijkheden helder worden. Het gebruik van de GN kan ook aanleiding geven om het eigen levensverhaal of een deel hiervan te willen gaan verbeelden en uit te werken met behulp van bijvoorbeeld tekeningen, foto's en andere technieken. Het doel van het eigen levensverhaal te verbeelden is het op gang brengen van bijvoorbeeld een acceptatieproces of een verwerkingsproces. Tijdens dit coaching traject fungeert de GN als inspiratiebron.

1.6 Voorbeelden van hoe een GN momenteel wordt toegepast

De hierna volgende voorbeelden van toepassingen van een GN laten zien dat er zowel op verhalende, therapeutische, onderwijzende als reflecterende methoden met een GN gewerkt wordt als ontlokker of als hulpmiddel. De relevantie voor toepassingen van een GN zoals hierna beschreven is dat het mogelijkheden biedt voor de vervolgdelen van de GN en de werkboeken die erbij ontwikkeld gaan worden. Een werkboek zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit het maken van een 'Autografie' of er kan dieper ingegaan worden op het verbeelden en uitleggen van specifieke situaties in iemands levensloop.

1.6.1 Het grafische verhaal, Autografie

Pramod K. Nayar (2009) onderzoekt in het essay 'The visual turn' het grafische verhaal als medium om geschiedenis te noteren. Een Graphic Novel beschouwt hij als een van de uitingsvormen van een grafisch verhaal. Hij bestudeert de mogelijkheden waarmee het grafische verhaal de potentie heeft om historische trauma's zoals genocide, oorlog en onderdrukking weer te geven in wat hij een 'ultra zichtbare' geschiedenis noemt. Een grafisch verhaal zoals een Graphic Novel maakt het mogelijk om zichtbaar te maken wat verborgen of gecensureerd is. Het essay van Nayar pleit voor het grafische verhaal als een medium voor de overdracht van onuitsprekelijk trauma.

Ian Williams (2011) laat in zijn GN zien wat de therapeutische waarde is van het maken van grafische memoires in de vorm van een Graphic Novel, een zogenaamde 'Autografie'. In zijn GN staat de vraag centraal 'kan autografie de auteur helpen om zich los te maken van niet verwerkt leed en trauma uit het verleden'?

1.6.2 Een graphic novel als medicijn

Green & Myers (2010) onderzoeken de mogelijkheden van een Graphic Novel als hulpmiddel bij patiëntenzorg en als leermiddel voor medisch personeel in opleiding. Bij patiëntenzorg wordt de GN bijvoorbeeld ingezet als middel om op een toegankelijke en genuanceerde manier een ziektebeeld uit te leggen en hoe een ziektebeeld verloopt. Een voorbeeld hiervan is 'Mom's Cancer', Fies (2006). Voor medisch personeel in opleiding wordt een GN bijvoorbeeld ingezet om diagnostische en observerende vaardigheden te ontwikkelen.

Fong (2012) heeft een online GN gemaakt genaamd Medthics tijdens zijn opleiding tot arts en heeft dit verwerkt in zijn afstudeeronderzoek. Het doel van zijn GN is om deze te laten fungeren als narratief medicijn. Hiermee bedoelt hij dat verbeelde verhalen die op waarheid gebaseerd zijn en aangevuld met 'verborgen' lessen, de arts in opleiding helpt in een reflectief proces zodat deze persoon ontwikkelt naar een beter arts.

1.7 Onderzoeksvraag, deelvragen en aanpak

In deze paragraaf worden de onderzoeksvraag en de deelvragen benoemd. Er wordt beschreven wat het onderzoek beoogt te bereiken. Vervolgens wordt de opzet van het onderzoek toegelicht.

1.7.1 Onderzoeksvraag en deelvragen

Onderzoeksvraag: 'In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?'

Deelvragen van Deel 1 onderzoek:

1. Welke begrippen van de begrippenlijst neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg?
2. Welke begrippen neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg die niet op de begrippenlijst staan?
3. In welke mate neemt de lezer de begrippen waar van de begrippenlijst na het lezen van de GN van de Herberg?
4. In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het nadenken over de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?
5. In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het bespreken van de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?

Deelvragen van Deel 2 onderzoek:

6. Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen van de begrippenlijst?
7. Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen die niet op de begrippenlijst staan?

1.7.2 Het doel van het onderzoek naar de GN

Het onderzoek dient informatie op te leveren over de interpretatie van de GN door lezers zodat deze getoetst kan worden aan de bedoeling van de auteur van de GN. Het onderzoek naar de interpretatie van de GN door de lezer, heeft geenszins de pretentie onderzoek te doen naar het gebruik van archetypes of het proces van individuatie. Per pagina van de GN bevinden zich gemiddeld drie afbeeldingen en auteur heeft hierin begrippen verbeeld. In totaal bestaat de GN uit 52 pagina's en zijn er 21 begrippen verwerkt in het verhaal. Het gaat er niet om welke begrippen herkend worden per pagina maar dat de 21 begrippen herkend worden. Daarnaast heeft de auteur de bedoeling om vrije associatie te ontlokken bij de lezer. De 21 begrippen zijn in redelijke mate tot en met in zeer hoge mate verwerkt in het beeldverhaal van de GN.

1.7.3 De opzet van het onderzoek van de GN

Het onderzoek bestaat uit twee delen. Tijdens deel 1 van het onderzoek is lezers (N=40) gevraagd om tijdens het lezen van de GN te noteren welke begrippen van de 21-begrippenlijst herkend worden door middel van turven en notatie van vrije associaties. Hierbij werd de mogelijkheid gegeven om het paginanummer te vermelden. Na het lezen van de GN wordt getoetst in welke mate de begrippen zoals bedoeld in het verhaal nog naar voren komen. Vervolgens wordt de lezer gevraagd in welke mate het lezen van de GN de lezer aanzet tot het nadenken en bespreken van de eigen ontwikkeling en groei.

Tijdens deel 2 van het onderzoek wordt gevraagd aan vijf deelnemers die ook aan deel 1 hebben deelgenomen (N=5) de begrippen van de 21-begrippenlijst een definitie te geven en de eigen associaties te definiëren. Er is voor gekozen om aan het tweede deel van het onderzoek een kleine groep te laten deelnemen omdat het onderzoek en de verwerking van de data veel tijd en daardoor geld in beslag neemt. De informatie van deel 2 is bedoeld om een beeld te vormen van de betekenis die de deelnemers aan de begrippen van de 21-begrippenlijst geven en de betekenis van de vrije associaties van de vijf deelnemers. Daarnaast levert deel 2 synoniemenlijsten op die gebruikt kunnen worden in werkboeken en vervolgdelen van de GN.

2. Literatuuronderzoek

2.1 Visuele informatie en ingangen tot onderzoek

De relevante literatuur voor het onderzoek naar de GN geeft een genuanceerd beeld over de mogelijkheden die visuele informatie biedt en welke daarvan heden gebruikt worden in bijvoorbeeld de gezondheidszorg. Een artikel gaat dieper in op leermethoden aan de hand van concept cartoons en onderzoeken naar leerprocessen in relatie tot visuele weergaves. Deze informatie is relevant voor de toepassing van de GN waarbij gebruik gemaakt gaat worden van een werkboek. De rol van affect en cognitie bij het verwerken van visuele en verbale informatie wordt toegelicht. Het onderzoek naar iemands voorkeur in het verwerken van informatie, visueel, verbaal of beiden, geeft inzicht in de beperkingen van toepassing van een graphic novel. De onderzoeken naar de interpretatie van afbeeldingen en tekeningen sluiten praktisch aan bij de dataverzameling en interpretatie van het onderzoek naar de GN. Daarnaast wordt informatie gegeven over toepassingen van een GN en het gebruik van 'life review' als interventiemiddel.

2.2 Voordelen van visuele informatie

Volgens Dansereau en Simpson (2009) blijkt uit verschillende onderzoeken dat er een sterk voordeel is voor visuele beeldweergave in vergelijking met standaard woord- en tekstgebruik om een boodschap over te brengen naar de ontvanger. Het artikel beoordeelt de toepassing van conceptuele, empirische en praktische redenen om het gebruik van bewezen werkzame grafische weergaven te vergroten binnen de gezondheidszorg. Grafische toepassingen worden gebruikt binnen de gezondheidszorg en zijn onder te verdelen in informatie-schema's, begeleidings-schema's en vrij in te vullen schema's. Het weergeven van een levensloop, het schetsen van een sociale context en mindmapping zijn voorbeelden van vrij in te vullen schema's. Het gebruik van een visuele weergave zou de kans op communicatieproblemen verkleinen tussen zender en ontvanger doordat er minder complex taalgebruik nodig is. In het artikel wordt gerefereerd aan het onderzoek van Sternberg (2006) naar leerprocessen waaruit blijkt dat mensen voorgeprogrammeerd zijn met neurale processen voor het organiseren van visuele weergaves volgens principes zoals gelijkheid, nabijheid, voortzetting, symmetrie, sluiting, en gemeenschappelijke grenzen, Sternberg (2006). Deze principes bezitten een mate van abstractie die door middel van een visuele weergave begrepen worden. Via uitsluitend gesproken en of geschreven taal zouden complexe patronen moeilijker te begrijpen zijn. Complexe patronen zijn bijvoorbeeld manieren van redeneren, ideeën, zaken die gaan over denken, emoties, handelen en andere conceptuele, abstracte begrippen. In het onderzoek van Sternberg wordt geconcludeerd dat beeldmateriaal de relatie tussen ideeën, emoties en de manier van omgaan met een situatie duidelijker laat zien dan geschreven of gesproken tekst zonder beeldmateriaal.

2.3 Beïnvloeding door visuele informatie

Unnava & Burnkrant (1991) onderzoeken de rol van niet verbale informatie, zijnde plaatjes en beelden, bij het verwerken van verbale informatie. In het onderzoek wordt met name gekeken naar de invloed op het geheugen van plaatjes en beelden die verbale informatie begeleiden en de functie van het ontlokken van beelden bij verbale informatie. In de hypothese van het onderzoek wordt gesteld dat er verschillen bestaan in de mate van ontlokken van beelden bij woorden. Er wordt gesproken van woorden die 'high-imagery' zijn en woorden die 'low-imagery' zijn. Een voorbeeld van 'high-imagery' is het woord 'tafel', dit ontlokt makkelijk een beeld in iemands hoofd. Het woord 'vrijheid' is 'low-imagery', het ontlokt minder snel een beeld.

Het onderzoek is gehouden onder 107 studenten en de instructie die zij kregen was dat zij na het bekijken van een aantal advertenties bevestigd zouden worden over de informatie in de advertenties. De vragen bestonden uit het alles opschrijven wat zij zich konden herinneren van de informatie van de advertentie en 4 vragen over de mate van het hebben van beelden bij de advertenties. Twee dagen nadat de deelnemers de advertenties hadden gezien werden zij nogmaals gevraagd alles op te schrijven wat zij zich konden herinneren.

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat visuele informatie de vorming van synthese stimuleert bij de ontvanger. Hiermee wordt bedoeld dat er verbinding gemaakt wordt tussen verschillende delen van informatie en deze tot een groter geheel worden verwerkt in de hersenen. Taal stimuleert zowel het analytische proces als het intellectuele proces (Unnava & Burnkrant, 1991). Het combineren van tekst en beeld biedt de mogelijkheid tot een meer integrale benadering bij het verwerken van informatie bij de ontvanger (Larsen & Diener, 1987; Sojka & Giese, 2006). Er zou sprake zijn van interactie tussen enerzijds gevoel en de waarneembare uiting van emotie (affect) en anderzijds verstand en kennis (cognitie) door het gebruik van beeld en tekst in een afbeelding.

2.4 Persoonlijke voorkeur, visuele of verbale informatie

Verschillende mensen hebben verschillende voorkeuren voor de vorm waarin informatie wordt aangeboden – visueel of verbaal (Childers, Houston, & Heckler, 1985; Richardson, 1977). Een persoon met een voorkeur voor visuele informatie zou dezelfde informatie in visuele vorm positiever verwerken dan verbale informatie met dezelfde informatie in verbale vorm. Andersom zou dit ook het geval zijn, iemand met voorkeur voor verbale informatie verwerkt verbale informatie positiever dan dezelfde boodschap in visuele vorm.

In het onderzoek van Soijka & Giese (2006) wordt onderzocht wat de interactie is van affect en cognitie ten aanzien van het verwerken van informatie die op een visuele, verbale of in een combinatie van die twee gepresenteerd wordt. Soijka & Giese stellen dat er vier groepen te onderscheiden zijn. Deze vier groepen zijn gekoppeld aan affect en cognitie. Affect wordt in het onderzoek bedoeld als “hoe voel ik me erover” en is gericht op emotie en gevoel. In het onderzoek is de hypothese dat hoog affect gekoppeld is aan visuele informatie. Cognitie wordt in het onderzoek bedoeld als “wat zijn de feiten” en is gericht op kennis en rationaliteit. In het onderzoek is de hypothese dat hoog cognitie gekoppeld is aan verbale informatie. Beslisgedrag laat zien of iemand gericht is op affect of op cognitie, is ‘hoe voel ik me erover’ of ‘wat zijn de feiten’ doorslaggevend. In onderzoek naar affect intensiteit (Larsen & Diener, 1987) en emotionele intelligentie (Mayer, Dipaolo, & Solovey, 1990) wordt gesuggereerd dat de verschillen in respons ten aanzien van affect worden veroorzaakt door een verschillend niveau in ontwikkeling van het affectieve systeem. Onderzoek naar cognitieve verwerking en de behoefte aan cognitieve informatie suggereert een verband met verbale intelligentie en het niveau van ontwikkeling daarin (Cacioppo, Petty, Feinstein, & Jarvis, 1986, 1986; Cacioppo, Petty, & Morris, 1983).

De informatie die de deelnemers (N=289), studenten aan een grote Amerikaanse universiteit die nog geen bachelor hebben behaald, krijgen is dat het onderzoek gaat over wat de indruk van een advertentie is. De instructie is om naar verschillende advertenties te kijken en de deelnemer bepaalt zelf hoe lang per advertentie. Zodra de deelnemer klaar is met kijken is er geen mogelijkheid om terug te kijken naar deze advertentie. De advertenties variëren van alleen plaatjes, een combinatie van plaatjes en woorden en alleen woorden. Hierna beantwoorden de deelnemers vragen over de indruk van de advertentie op een 7-puntschaal (waardering 1 – 7) die betrekking heeft op wat zij gezien hebben, namelijk alleen plaatjes of alleen woorden of een combinatie van beiden. Daarnaast worden de deelnemers vragen gesteld over hoe zij tegenover de advertentie staan, positief of negatief. De onderzoeksgroep is in 4 groepen verdeeld op basis van voorkeur in informatieverwerking. Groep een: visuele stimulans en wordt benoemd als hoog affect/laag cognitie. Groep twee: verbale stimulans en wordt benoemd als laag affect/ hoog cognitie. Groep drie: visuele stimulans en verbale stimulans en wordt benoemd als hoog affect/ hoog cognitie. De vierde groep is een restgroep zonder duidelijke voorkeur in informatieverwerking. De resultaten van het onderzoek van Soijka & Giese suggereren dat mensen met een hoog affectieve manier van verwerken van informatie, groep een, hoog affect/ laag cognitie, positiever reageren op de informatie van een visuele boodschap dan mensen uit de andere drie groepen. Mensen uit de groep hoog affect/ hoog cognitie zouden positiever reageren op informatie die zowel visueel als verbaal wordt aangeboden.

2.5 Visuele en verbale informatie bij leermethoden

De conceptcartoon is een cartoon, een illustratie met tekst, die wordt gebruikt om concepten uit te leggen aan de lezer, en vormt een alternatief op traditioneel lesmateriaal zoals geschreven teksten, eventueel met losstaande illustraties. De relevantie van het hierna volgende onderzoek is dat het concrete informatie biedt voor een mogelijke invulling van het nog te ontwikkelen werkboek bij de GN. Uit onderzoek dat Kroehnert (1999) heeft uitgevoerd naar ‘concept cartoons’ concludeert hij dat het eindresultaat van oefeningen met concept cartoons is dat de ontvanger, in het geval van het onderzoek de student, zich bewust wordt van een behoefte tot lateraal denken, om zaken op verschillende manieren te bekijken en niet te vervallen in stereotypering en de eigen vooropgezette ideeën. Het lateraal denken volgens Edward de Bono (1967), is een manier van denken die wordt gekenmerkt door creativiteit en het opnieuw ordenen van bestaande informatie. Daardoor wordt de mogelijkheid gecreëerd tot het ontstaan van nieuwe informatie en een nieuwe manier om een situatie te interpreteren.

In onderzoek door Kabapinar (2005) wordt de concept cartoon aanpak geïntroduceerd als een leermethode waarbij scholieren uitgenodigd worden om hun mening te ventileren, te debatteren en om de eigen ideeën te onderzoeken. Een van de onderzoeksvragen is “Hoe effectief is onderwijzen met behulp van een conceptcartoon waarin een stripfiguur een te toetsen idee presenteert?” De data voor deze onderzoeksvraag werden verzameld met behulp van casestudies. De deelnemers aan het onderzoek, scholieren met een leeftijd tussen 9 en 14 jaar N=38, worden voor het lezen van de conceptcartoons bevraagd over de ideeën die zij hebben over het onderwerp van de conceptcartoon

waarover zij nog geen onderwijs hebben gehad. Na het onderzoek worden zij nogmaals over het hetzelfde onderwerp bevestigd om op die manier het effect te meten van de conceptcartoon. De data worden per casestudy op 3 manieren verzameld. Er is geschreven feedback van de deelnemers, de deelnemer wordt geobserveerd en er wordt een video opname gemaakt van de casestudy. De resultaten van dit onderzoek bieden informatie over de mogelijkheden om gedachtegangen te analyseren en zijn daarmee relevant voor het onderzoek van de GN. Het is gebleken dat het gebruik van concept cartoons effectief is om:

- erachter te komen wat de ideeën zijn van de lezer zonder beïnvloeding door personen uit de omgeving;
- tot een doelgericht gesprek te komen waarbij de gedachtegang van de lezer aan bod komt ten aanzien van de ideeën.

2.6 Interpretatie van visuele informatie

D.R. Luria (1966) introduceerde de interpretatie van een afbeelding met een duidelijke betekenis als meetmiddel voor afwijking aan een gedeelte in de hersenen namelijk het prefrontale gedeelte. Luria stelde dat om een complex visueel tafereel, een afbeelding, juist te interpreteren er een selectie gemaakt moet worden van de meest informatieve gedeeltes van de afbeelding. Dat er een vergelijking gemaakt moet worden hoe de verschillende gegevens samenhangen waarin verschillende opties mogelijk zijn en er verschillende hypothesen moeten worden afgewogen om de betekenis van de afbeelding te doorgronden. Het onderzoek van Rosci, Sacco, Laicono en Capitan (2005) is een herwaardering van het onderzoek van Luria (1966). De studie werd uitgewerkt in twee delen: een eerste deel betreffende de analyse van een brede groep van normale personen (N=196), en een tweede deel waarin proefpersonen deelnamen met een anatomisch bewezen prefrontale hersenbeschadiging. Met normale personen worden proefpersonen bedoeld die in goede lichamelijke en geestelijke gezondheid verkeren.

Het eerste gedeelte van het onderzoek is relevant voor het onderzoek van de GN, het betreft de interpretatie van een afbeelding door proefpersonen in goede gezondheid. Deze proefpersonen (N=196) zijn volwassenen met een leeftijd tussen 20 en 89 jaar en de gemiddelde leeftijd is 48,3 jaar. In totaal nemen 106 vrouwen en 90 mannen deel aan het onderzoek, zij hebben geen geschiedenis van neurologische of psychiatrische symptomen. Drieëntwintig proefpersonen (12%) slaagden er niet in om het beeld correct te interpreteren binnen de gestelde tijd van 180 seconden. Binnen die tijd werd de proefpersoon gevraagd te vertellen wat de afbeelding die gepresenteerd werd betekende. De uitleg die de 23 proefpersonen gaven van de afbeelding ligt ver af van de betekenis zoals deze bedoeld is, namelijk dat er gejaagd wordt op een muisje in een rommelige kamer. Voorbeelden van andere betekenissen zijn: ze zijn aan het schoonmaken, oorlog en geweld gerelateerde verhalen en ze zijn een vuur aan het doven. Dit doet vermoeden dat de tijdslimiet van 180 seconden geen factor was waardoor de proefpersonen de interpretatie juist of fout hadden. De invloed van leeftijd, opleiding en geslacht op de taak uitkomst werd geanalyseerd in het onderzoek en waren niet significant.

2.7 Een gevalideerde interpretatie van visuele informatie

Stone, Markham en Wilhelm (2013) beschrijven het onderzoek naar het 'Pictured Feelings Instrument'. Het 'Pictured Feelings Instrument' (PFI) is gebaseerd op een non-verbale woordenschat van 26 gevoelens. In het artikel en onderzoek worden de woorden, gevoelens, emotionele gevoelens, affect en emoties als synoniemen van elkaar gebruikt. De 26 gevoelens zijn afgebeeld in lijntekeningen van gezicht en/of lichaam. De PFI is ontworpen voor mensen met leeftijden vanaf 5 jaar tot 65+ met de doelstelling om toegang te krijgen tot hun gevoelens zodat ze deze kunnen uiten en hierover kunnen communiceren aan de hand van de 26 tekeningen. De toepassing van de PFI sluit aan bij de toepassing van de GN. De tekeningen van de PFI zijn specifiek over het gevoel dat uitgedrukt wordt, maar zijn niet specifiek over leeftijd, geslacht en etniciteit zodat de PFI op grote schaal toe te passen is.

De PFI is getest en hertest met behulp van vrije-keuze open antwoorden en als laatste ook een meerkeuze test in de volledige leeftijdscategorie van 5-65 jaar (N=285). Het instrument PFI is een antwoord op de vraag om over een niet-verbaal instrument te beschikken wat gebruikt kan worden voor leeftijden vanaf 5 jaar tot 65+ en wat daarnaast ook toegepast kan worden bij een brede diversiteit in etniciteit, culturele achtergrond, taal- en opleidingsachtergrond en het wel of niet hebben van psychosociale problemen. In totaal hebben 325 proefpersonen (N=325) deelgenomen aan de ontwikkeling en het onderzoek van het instrument en dit heeft in diverse stappen plaatsgevonden. Er is gestart met enquêtes en onderzoeken die gehouden werden onder 40 medewerkers en cliënten van het 'Child & Family Services' te Hawaï. De leeftijd van de deelnemers varieerde tussen de 10 en 60 jaar. Hen werd gevraagd naar de meest dominante gevoelens welke zij hadden ervaren de afgelopen maand. Hieruit kwamen 20 verschillende gevoelens naar voren en hier werden de eerste

lijntekeningen van gemaakt, een 'Pictured Feeling'. Deze 20 tekeningen werden gemaakt aan de hand van het gevoel wat uitgebeeld wordt door verschillende personen in het gezicht en/of lichaam. Deze tekeningen zijn meerdere malen getest en hertest en er is in het onderzoek uitdrukkelijk gekozen voor open antwoorden bij de vragen over de interpretatie van de tekeningen. De vraag die gesteld werd bij het testen en hertesten van de tekeningen: "Voor iedere tekening "Pictured Feeling" wat zou jij voelen als jij de persoon in de tekening zou zijn? Gelieve bij iedere tekening het gevoel te verwoorden wat erbij hoort." Resultaat hiervan is een totaal van 26 tekeningen. De laatste stap in het onderzoek is dat de 26 tekeningen nogmaals werden getest (N=285), ditmaal is naast de open beantwoording van de vraag een tweede stap toegevoegd, namelijk dat men na het invullen van de open antwoorden nogmaals de tekeningen bekijkt en antwoord geeft op basis van een meerkeuze antwoord met 5 keuzemogelijkheden. 2 positieve antwoorden, 2 negatieve antwoorden en een blanco optie voor een vrij antwoord. Dit laatste ter extra validering en vergelijking tot de antwoorden uit de eerdere tests. De opzet van het onderzoek naar de interpretatie met behulp van zowel open als meerkeuze antwoorden sluit aan bij het onderzoek naar de GN. Het uitgangspunt van het onderzoek naar de PFI is dat minimaal 80% van de deelnemers de tekeningen correct moest interpreteren.

De resultaten van het onderzoek zijn onderverdeeld in verschillende leeftijdsgroepen, 5-6 jaar (N=65), 7-9 jaar (N=55), 10-12 jaar (N=55) en 17-65 jaar (N=110).

In de leeftijdsgroep van 17-65 jaar is het resultaat dat alle 26 tekeningen voor meer dan 80% correct werden geïnterpreteerd bij de open antwoorden fase, de laagste score was 81%. Bij de multiple-choice fase werden over 2 leeftijdsgroepen, 10-12 jaar (N=55) en 17-65 jaar (N=110) alle tekeningen voor minimaal 96% correct geïnterpreteerd.

In de conclusie van het onderzoek wordt gesteld dat de PFI toegepast kan worden in de gezondheidszorg, in onderzoek en in het onderwijs met als doelstelling communicatie met betrekking tot gevoel mogelijk te maken en om ontwikkelingen in gevoel te volgen en te meten.

2.8 Narratologie, de verhaal- en verteltheorie, een narratieve toepassing

De toepassing van de GN is gericht op het kijken naar de levensloop en zingeving om zodoende persoonlijke groei en ontwikkeling te faciliteren. Als interventie kan een GN binnen de narratologie (verhaal- en verteltheorie) geplaatst worden, weliswaar in een grafische vorm.

Hoshmand (2005) heeft bestudeerd hoe onderzoek is gedaan naar narratologie. Zij stelt dat narratologisch onderzoek gevoed wordt door de narratieve theorie vanuit een cultureel psychologisch perspectief. Zij concludeert dat narratologisch onderzoek dat gefocust is op zingeving en de levensloop als verhaal nuttig kan zijn voor het gebied van begeleiding en coaching. Het doel van de coaching vanuit narratief perspectief is identiteitsontwikkeling en coaching bij de overgang naar verschillende stadia in het leven.

Westerhof, Bohlmeijer, van Beljouw en Pot (2009) hebben onderzocht wat de impact is van de interventie 'life review', een zogenaamde terugblik op het eigen leven. Deze interventie valt binnen narratologie. De impact werd gemeten op de mate van zingeving bij een groep ouderen (ouder dan 50 jaar) waar het onderzoek bij werd gehouden N=83. De interventie bestond uit 12 sessies van 2 uur waarbij door de geestelijke gezondheid professional verschillende therapievormen werd toegepast waaronder creatieve therapie en oplossingsgerichte therapie. Er werd ook gebruik gemaakt van een controlegroep, deze groep kreeg een film te zien genaamd 'de kunst van het ouder worden' en verder werd geen interventie toegepast. Uit de resultaten van het onderzoek bleek dat degenen die de interventie 'life review' hadden gevolgd een verbetering ten aanzien van zingeving ervoeren in vergelijking met de personen van de controlegroep. De relevantie voor dit onderzoek ligt op het gebied van de toepassing van de GN bij coaching met een narratieve toepassing.

3. Methode van onderzoek

3.1 De onderzoeksvraag en de uitgangspunten.

‘In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?’

De interpretatie van de lezer in relatie tot het doel van de auteur is de concrete aanleiding voor het onderzoek. Het onderzoek bestaat uit twee delen, deelvraag een tot en met vijf behoort tot deel 1, N=40. Deelvraag 6 en 7 behoort tot deel 2, N=5. In deel 1 van het onderzoek worden zowel kwalitatieve als kwantitatieve data verzameld. Tijdens deel 2 worden alleen kwalitatieve data verzameld. Zo wordt de mate van waarneming van de begrippen van de 21-begrippenlijst tijdens en na het lezen van de GN gemeten. De vrije associaties die de deelnemer heeft tijdens het lezen worden verzameld. En daarnaast wordt gemeten in hoeverre het lezen van de GN aanleiding geeft tot het nadenken en bespreken van de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei. Het onderzoek dient duidelijk te maken of de ingrediënten van de GN door de lezer worden waargenomen, of er sprake is van vrije associaties tijdens het lezen en of het lezen van de GN aanleiding geeft tot het nadenken over en eventueel in gesprek gaan over de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei. De impliciete informatie bestaat uit de begrippen die op de 21-begrippenlijst staan vermeld en deze zijn in de GN verwerkt. De auteur heeft bedoeld om via de GN een middel te ontwikkelen om in stilte een opening te creëren voor de lezer, een zogenaamde ontlokker, om over de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei na te denken en deze vervolgens te kunnen bespreken.

In deel 2 van het onderzoek geeft de deelnemer (N=5) een eigen definitie aan de begrippen van de 21-begrippenlijst en aan de eigen associaties. Via een semi-gestructureerd interview worden deze gegevens verzameld. De deelnemers van deel 2 zijn onderdeel van de totale onderzoeksgroep en hebben zowel deelgenomen aan deel 1 als aan deel 2 van het onderzoek en dit heeft aansluitend plaatsgevonden. Het doel van deel 2 is om een synoniemenlijst te kunnen samenstellen die gebruikt gaat worden in vervolgonderzoek en de verdere ontwikkeling van de GN en een daarbij behorend werkboek.

3.2 Algemene toelichting onderzoekspopulatie

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de steekproefgrootte is bepaald en hoe vervolgens de deelnemers aan het onderzoek zijn geworven.

3.2.1 Bepalen van de steekproefgrootte

Om de steekproefgrootte te bepalen is er met de volgende factoren rond het onderzoek rekening gehouden:

- het doel van het beschrijvende onderzoek;
- de doelgroep;
- het kwantitatieve deel van het onderzoek;
- het kwalitatieve deel van het onderzoek;
- de beschikbare middelen.

Het doel van dit beschrijvende onderzoek is om uitgebreide informatie te vergaren rond de mate van herkenning van de 21 begrippen en of er associaties optreden als gevolg van het lezen van de GN. In het geval het lezen associaties oplevert dan dient er genoteerd te worden welke associaties dit zijn. Deze informatie dient richting te geven voor vervolgonderzoek en kwalitatieve input te leveren voor het verder ontwikkelen van de GN en de daarbij behorende te ontwikkelen werkboeken.

De uiteindelijke doelgroep voor het gebruik van de GN bij coaching zijn mensen vanaf 20 jaar die de Nederlandse taal machtig zijn en een hulpvraag hebben inzake persoonlijke groei en ontwikkeling. De exacte grootte van deze doelgroep is onbekend. Voor het kwalitatieve deel van het onderzoek is het van belang dat er data wordt verzameld voor de verschillende variaties in associaties, opvatting en betekenisgeving aan de begrippen van de 21-begrippenlijst. Hieruit is in samenspraak met de opdrachtgeefster een onderzoeksgroep van 40 deelnemers gekomen voor deel 1 van het onderzoek en 5 deelnemers voor deel 2 van het onderzoek. De beschikbare middelen in geld, tijd en het verwerken van de data die het onderzoek gaan opleveren zijn in de overweging meegenomen. Doordat het onderzoek voor zowel het kwantitatieve als het kwalitatieve deel in een keer volledig wordt afgenomen, is ook voor het kwantitatieve gedeelte een steekproefgrootte van 40 deelnemers bepaald. Met behulp van een steekproefcalculator is teruggerekend wat dit betekent voor de kwantitatieve data die het onderzoek gaat opleveren voor wat betreft de foutmarge en het betrouwbaarheidsniveau (<http://www.journalinks.be/steekproef/>).

Zoals eerder gesteld is de exacte grootte van de doelgroep onbekend en voor het kwantitatieve deel van het onderzoek bepaalt dit dat de grootte van de doelgroep wordt gesteld op 20.000 mensen, de

reden hiervan is omdat de steekproefgrootte niet veel wijzigt voor populaties die groter zijn dan 20.000 (<http://www.allesovermarktonderzoek.nl>). Bij de berekening voor de steekproefgrootte is teruggerekend vanuit een steekproefgrootte van 40 deelnemers en dit resulteert in een foutmarge van 13%, een betrouwbaarheidsniveau van 90% en omdat onbekend is wat voor antwoorden er verwacht worden in het onderzoek is een spreiding van 50% toegepast. De data vanuit het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek dienen aanvullende informatie te geven voor het onderzoek en hebben geen bedoeling om belangrijke beslissingen te kunnen nemen met betrekking tot de GN. De foutmarge en het betrouwbaarheidsniveau zijn acceptabel voor de opdrachtgeefster van het onderzoek.

3.2.2 Het werven van de deelnemers

De totale onderzoeksgroep is gesteld op N=40 en de deelnemers hebben minimaal een leeftijd vanaf 20 jaar, dit om juridische reden. Daarnaast beheersen zij de Nederlandse taal, beschikken over minimaal MBO-niveau, nemen zij vrijwillig deel aan het persoonlijk af te nemen onderzoek en zijn zij bereid minimaal een half uur tijd vrij te maken. Deelnemers hebben geen voorkennis van de GN en hebben geen uitgesproken wens tot persoonlijke ontwikkeling of groei kenbaar gemaakt. De groep deelnemers komt uit verschillende delen van Nederland, zowel uit bijvoorbeeld Eindhoven, 's-Hertogenbosch, Maastricht, Rotterdam, Roosendaal en Heerlen. De werving van de deelnemers heeft plaatsgevonden binnen het netwerk van De Herberg en het netwerk van de afstudeerder en is vervolgens via het zogenaamde sneeuwbaaleffect uitgebreid. Via Social media zoals LinkedIn is kenbaar gemaakt dat er deelnemers gezocht werden met de criteria zoals hierboven genoemd. Een aantal deelnemers heeft zelf nieuwe deelnemers aangebracht voor het onderzoek. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers is 42,75 jaar (42 jaar en 7,5 maand). In totaal hebben 12 mannen en 28 vrouwen deelgenomen. Het opleidingsniveau is vanaf minimaal MBO niveau en is als volgt verdeeld over de populatie: 5 deelnemers MBO niveau, 23 deelnemers HBO niveau en 12 WO niveau.

Grafiek 1, Onderzoekspopulatie N=40

Om antwoorden op de verschillende deelvragen te verzamelen is de groep deelnemers N=40, individueel gevraagd de GN te lezen en vragen te beantwoorden op papier, dit is deel 1 van het onderzoek. Daarnaast is een klein gedeelte van dezelfde groep, N=5, ondervraagd met behulp van een semi-gestructureerd interview, dit is deel 2 van het onderzoek. Deel 2 van het onderzoek heeft een duidelijk kleinere groep deelnemers en de reden hiervan is doordat het onderzoek minimaal 30 minuten meer tijd kost om te vervolledigen. Het was niet haalbaar zowel qua budget en tijd om hiervoor een grotere groep deelnemers te gebruiken. Daarnaast is de verwachting dat de hoeveelheid data van de 5 deelnemers voldoende representatief is om de deelvragen te kunnen beantwoorden.

3.3 Methoden en analyse per deelvraag, deel 1 (N=40) en deel 2 (N=5)

3.3.1 Deelvraag1, deel 1

Welke begrippen van de begrippenlijst neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg?

De lezer van de GN streept tijdens het lezen van de GN een begrip aan op het moment dat er een gedachte te binnen schiet als gevolg van de GN. Staat het begrip niet op de 21-begrippenlijst dan

voegt de deelnemer het begrip toe. In het geval duidelijk is voor de deelnemer bij welke pagina de waarneming en interpretatie ontstond dan voegt de deelnemer het paginanummer toe. De data worden verzameld per aangestreept begrip. Zie bijlage nr.1.

3.3.2 Deelvraag 2, deel 1

Welke begrippen neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg die niet op de begrippenlijst staan?

De lezer van de GN streept tijdens het lezen van de GN een begrip aan op het moment dat er een gedachte te binnen schiet als gevolg van de GN. Staat het begrip niet op de 21-begrippenlijst dan voegt de deelnemer het begrip toe. In het geval duidelijk is voor de deelnemer bij welke pagina de waarneming en interpretatie ontstond dan voegt de deelnemer het paginanummer toe. De aanvulling van de begrippen die volgens de waarneming van de lezer ontbreken geeft inzicht in begrippen die mogelijk ontbreken, synoniemen, ander taalgebruik of een deel van een begrip. Bij vervolgonderzoek kan hiermee rekening gehouden worden.

3.3.3 Deelvraag 3, deel 1

In welke mate neemt de lezer de begrippen waar van de begrippenlijst na het lezen van de GN van de Herberg?

De aanname is dat er een verschil bestaat tussen de waarneming en interpretatie tijdens het lezen van de GN en de interpretatie na het volledig lezen van de GN. Na het volledig lezen van de GN bestaat de mogelijkheid dat een waarneming en of interpretatie op zijn plaats kan vallen, dat het hele verhaal nodig is om begrippen waar te nemen. Na het lezen van de GN wordt de lezer gevraagd zonder terug te kijken in de GN in welke mate zij de begrippen van de 21-begrippenlijst hebben waargenomen en hebben geïnterpreteerd. Dit wordt gedaan via een vragenlijst met een antwoordschaal op basis van een 5-punts Likertschaal.

Voorbeeld:

Wilt u aangeven in hoeverre u het hierna genoemde begrip heeft waargenomen en op uw eigen wijze heeft geïnterpreteerd na het lezen van de GN?

	helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
Toeval					

Tabel 1 deelvraag 3

3.3.4 Deelvraag 4, deel 1

In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het nadenken over de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?

De lezer wordt twee vragen gesteld met een antwoord keuze op basis van de Likertschaal 5-punts: In welke mate geeft het lezen van de GN u persoonlijk een aanzet tot het nadenken over de eigen ontwikkeling?

In welke mate geeft het lezen van de GN u persoonlijk een aanzet tot het nadenken over uw persoonlijke groei?

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

Tabel 2 deelvraag 4

3.3.5 Deelvraag 5, deel 1

In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het bespreken van de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?

De lezer wordt twee vragen gesteld met een antwoord keuze op basis van de Likertschaal 5-punts: In welke mate geeft het lezen van de GN u persoonlijk een aanzet tot het bespreken van de eigen ontwikkeling?

In welke mate geeft het lezen van de GN u persoonlijk een aanzet tot het bespreken van uw persoonlijke groei?

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

Tabel 3 deelvraag 5

3.3.6 Deelvraag 6, deel 2

Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen van de begrippenlijst?

Via een semi-gestructureerd interview wordt de lezer gevraagd om uitleg te geven over zijn/haar interpretatie van de begrippen van de 21-begrippenlijst.

Voorbeeld:

Kunt u uitleggen wat het aangestreepte begrip van de begrippenlijst voor u betekent? Hierbij wordt het invulblad van deelvraag 3 gehanteerd met de aangestreepte begrippen. Het betreft kwalitatief onderzoek, de onderzoeksgroep is 5 (N=5).

3.3.7 Deelvraag 7, deel 2

Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen die niet op de begrippenlijst staan?

Via een vragenlijst wordt de lezer gevraagd om uitleg te geven over zijn/haar interpretatie van de begrippen die hij/zij genoteerd heeft naast de begrippenlijst.

Het invulblad van deelvraag 1 en 2 wordt hiervoor gehanteerd.

Voorbeeld:

Kunt u uitleggen wat het begrip voor u betekent? Het betreft kwalitatief onderzoek, de onderzoeksgroep is 5 (N=5).

3.4 Analyse gegevens

De data die verzameld zijn geven inzicht in hoeverre de GN geïnterpreteerd wordt zoals bedoeld door de auteur. In welke mate worden de begrippen waargenomen en biedt het lezen van de GN mogelijkheden voor vrije associaties. Daarnaast geeft het onderzoek inzicht in hoeverre het lezen van de GN aanleiding geeft tot het nadenken en bespreken van persoonlijke groei en of ontwikkeling voor mensen die hiernaar niet specifiek op zoek zijn. De betekenis van de begrippen en een gedeelte van de vrije associaties worden verzameld in deel 2.

Gebruikte onderzoeksgroep en methode per deelvraag

Deelvraag:	Onderzoeksmethode	Betrokkenen
1. Deel 1	Documentanalyse en vragenlijst, kwantitatief onderzoek	N=40, 40 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
2. Deel 1	Kwalitatief onderzoek	N=40, 40 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
3. Deel 1	Kwantitatief onderzoek met behulp van 5-punts Likert schaal	N=40, 40 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
4 Deel 1	Kwantitatief onderzoek met behulp van 5-punts Likert schaal	N=40, 40 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
5 Deel 1	Kwantitatief onderzoek met behulp van 5-punts Likert schaal	N=40, 40 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
6 Deel 2	Kwalitatief onderzoek met behulp van open vragenlijst.	N=5, 5 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar
7 Deel 2	Kwalitatief onderzoek met behulp van open vragenlijst.	N=5, 5 deelnemers met leeftijd vanaf 20 jaar

Tabel 4 deelvragen en onderzoeksmethoden

De volgende randvoorwaarden worden geschapen tijdens deel 1 en deel 2 van het onderzoek en de onderzoeken worden individueel afgenomen door telkens dezelfde persoon:

- De deelnemer wordt ontvangen in een rustige ruimte met persoonlijke begeleiding op een afgesproken plaats en tijdstip;

- De deelnemer krijgt een mondelinge instructie die gestandaardiseerd is en voor alle deelnemers hetzelfde is. In bijlage nr. 2 is de volledige instructie bijgevoegd.

De stappen binnen het onderzoek deel 1 zijn de volgende:

1. Het beantwoorden van 3 algemene vragen.
2. Het lezen van de GN en gelijktijdig waarnemingen aanstrepen op de begrippenlijst en het noteren van eigen begrippen als gevolg van associatie.
3. Het beantwoorden 21 vragen m.b.t. de begrippen van de GN met multiple choice keuzemogelijkheid.
4. Het beantwoorden 4 algemene vragen m.b.t. de GN met multiple choice keuzemogelijkheid.

Het afnemen van deel 1 duurt maximaal 30 minuten. De vragenlijsten en invulformulieren bevinden zich in bijlage nr. 1

De stappen binnen het onderzoek deel 2 zijn de volgende:

5 deelnemers van het onderzoek wordt gevraagd deel te nemen aan het kwalitatieve onderzoek deel 2 en dit betreft een open vragenlijst. Dit gedeelte behelst maximaal 30 minuten.

- Het beantwoorden/invullen van de open vragen met betrekking tot de betekenis van de 21 begrippen.
- Het beantwoorden/invullen van de open vragen met betrekking tot de betekenis van de vrije associaties van de betreffende deelnemer.

Het afnemen van deel 2 duurt maximaal 30 minuten. De vragenlijst en invulformulieren bevinden zich in bijlage nr. 3

4 Resultaten

De resultaten van het onderzoek zijn per deelvraag van de onderzoeksvraag verwerkt.
'In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?'

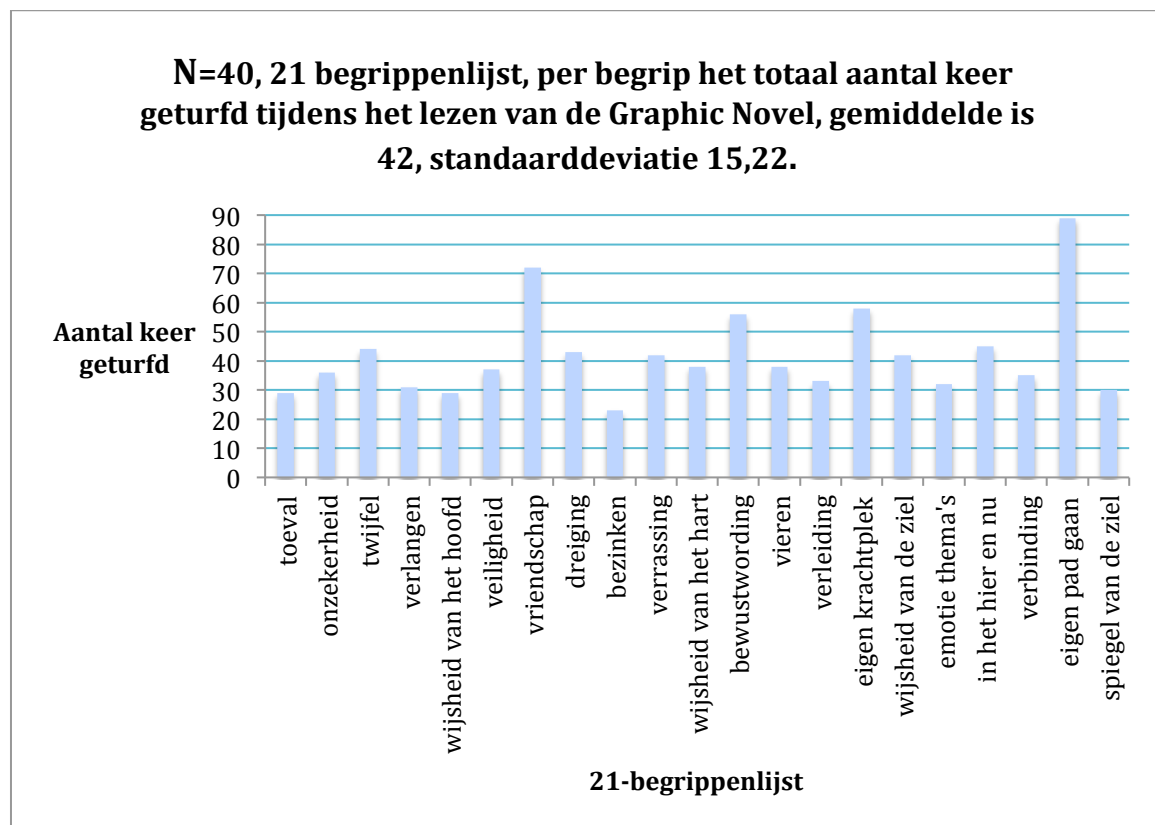
Deel 1, N=40

4.1 Deelvraag 1

'Welke begrippen van de begrippenlijst neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van De Herberg?'

4.1.1 Resultaten

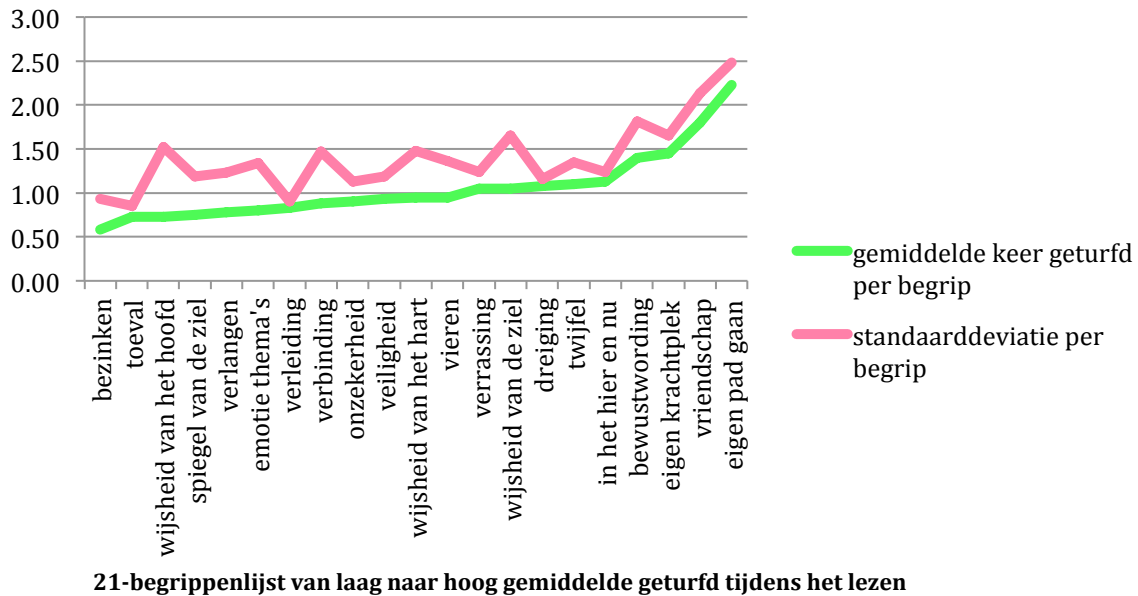
Tijdens het lezen van de GN is door middel van turven door de deelnemers genoteerd of en hoe vaak men een begrip uit de 21-begrippenlijst waarneemt. Om de vraag van deze deelvraag te beantwoorden zijn we allereerst geïnteresseerd in het aantal keer waarin elk begrip is herkend in de GN. Om vervolgens een beeld te krijgen van de consistentie van de waarnemingen over de verschillende deelnemers, bekijken we per begrip hoe vaak dit gemiddeld is waargenomen per deelnemer.

Grafiek 2 N=40. De hoeveelheid totaal geturfd begrippen van de 21-begrippenlijst tijdens het lezen van de GN.

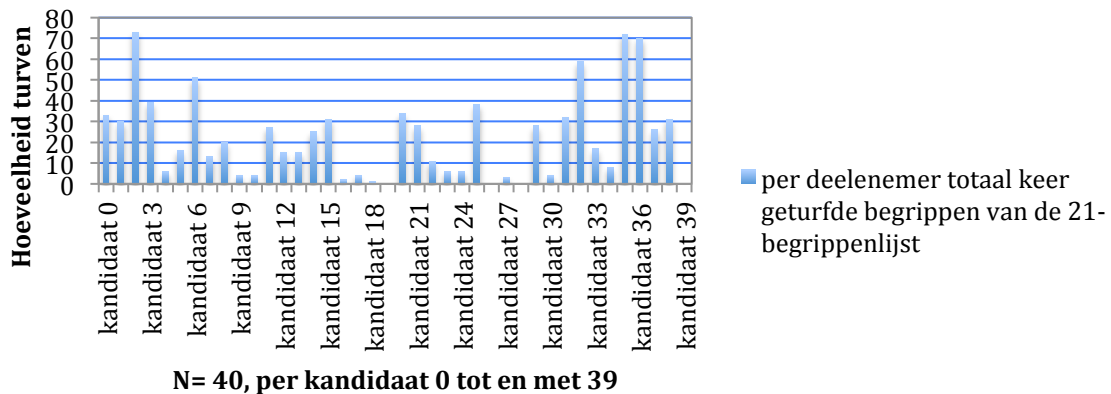
Uit bovenstaande grafiek blijkt dat alle begrippen zijn waargenomen tijdens het lezen, waarbij het gemiddelde aantal waarnemingen 42 is. Er is een zekere variatie aanwezig tussen de begrippen, maar gezien het feit dat alle begrippen minimaal 23 keer zijn waargenomen, kan gesteld worden dat alle begrippen door de groep worden herkend.

N=40, Het gemiddelde aantal keer geturfd per begrip en de standaarddeviatie daarvan per begrip, tijdens het lezen van de Graphic Novel. Van de gemiddelden van de 21 begrippen is het gemiddelde 1,05 met een standaarddeviatie van 1,40.

Grafiek 3 N=40. Het gemiddelde en de standaarddeviatie van de geturfd begrippen van de 21-begrippenlijst tijdens het lezen van de GN.

N=40, per deelnemer het totaal geturfd begrippen van de 21-begrippen lijst tijdens het lezen van de Graphic Novel, gemiddelde 43, standaarddeviatie 20,65

Grafiek 4 N=40. Het totaal van de geturfd begrippen van de 21-begrippenlijst per persoon tijdens het lezen van de GN.

Bovenstaande grafiek laat het gemiddelde en de standaarddeviatie van het aantal waarnemingen per begrip zien. Uit deze grafiek blijkt dat er een flinke variatie is tussen de deelnemers in welke mate ze de begrippen waarnemen. Met andere woorden: alle begrippen worden waargenomen, maar er bestaan behoorlijke verschillen tussen de proefpersonen.

4.1.2 Antwoord op deelvraag 1

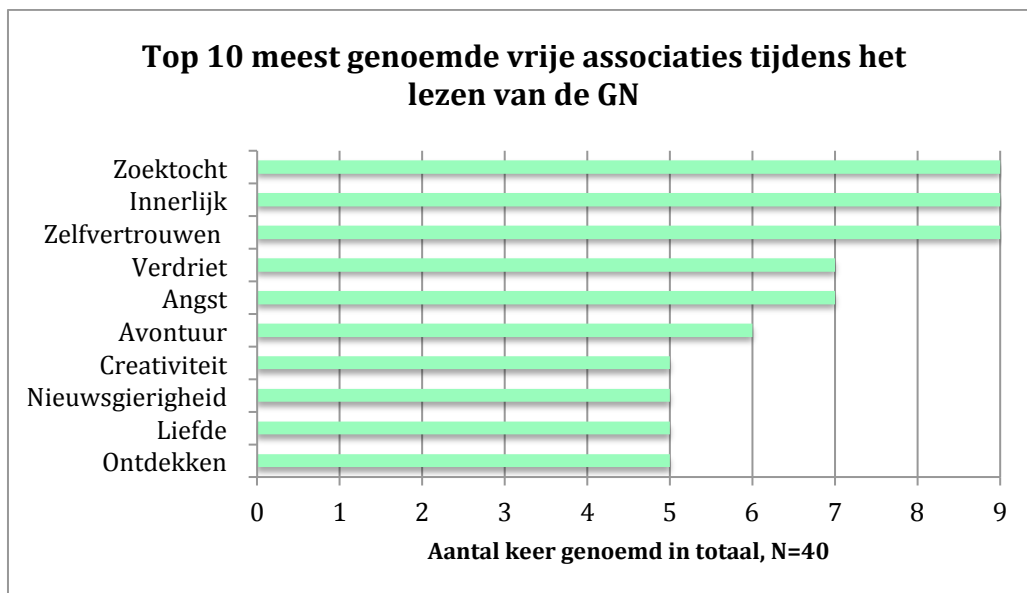
De data laten zien dat alle 21 begrippen van de begrippenlijst worden waargenomen tijdens het lezen van GN. Er bestaan flinke verschillen tussen de deelnemers en in welke mate zij de begrippen waarnemen. En er bestaan flinke verschillen per begrip en in welke mate dit begrip is waargenomen.

4.2 Deelvraag 2

‘Welke begrippen neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg die niet op de begrippenlijst staan?’

4.2.1 Resultaten

De begrippen die bedoeld worden zijn vrije associaties van de lezers. De vrije associaties zijn genoteerd door de deelnemers tijdens het lezen van de GN. In totaal zijn er 2 deelnemers die geen vrije associaties hebben genoteerd: bij één van de deelnemers bleek de taak om te lezen en gelijktijdig te noteren gecompliceerd, de andere kandidaat had alleen associaties die tevens op de 21-begrippenlijst staan. Zie bijlage nr.4 voor de volledig lijst vrije associaties per deelnemer. Iedere pagina heeft tot vrije associaties geleid, minimaal 3 vrije associaties (pagina 17 en pagina 29) en maximaal 19 vrije associaties (pagina 18). Zie bijlage nr. 5 voor de resultaten per pagina, zowel voor de vrije associaties als de herkenning van de begrippen.

Grafiek 5 N=40. Top 10 van meest genoemde vrije associaties tijdens het lezen van de GN.

4.2.2 Antwoord op deelvraag 2

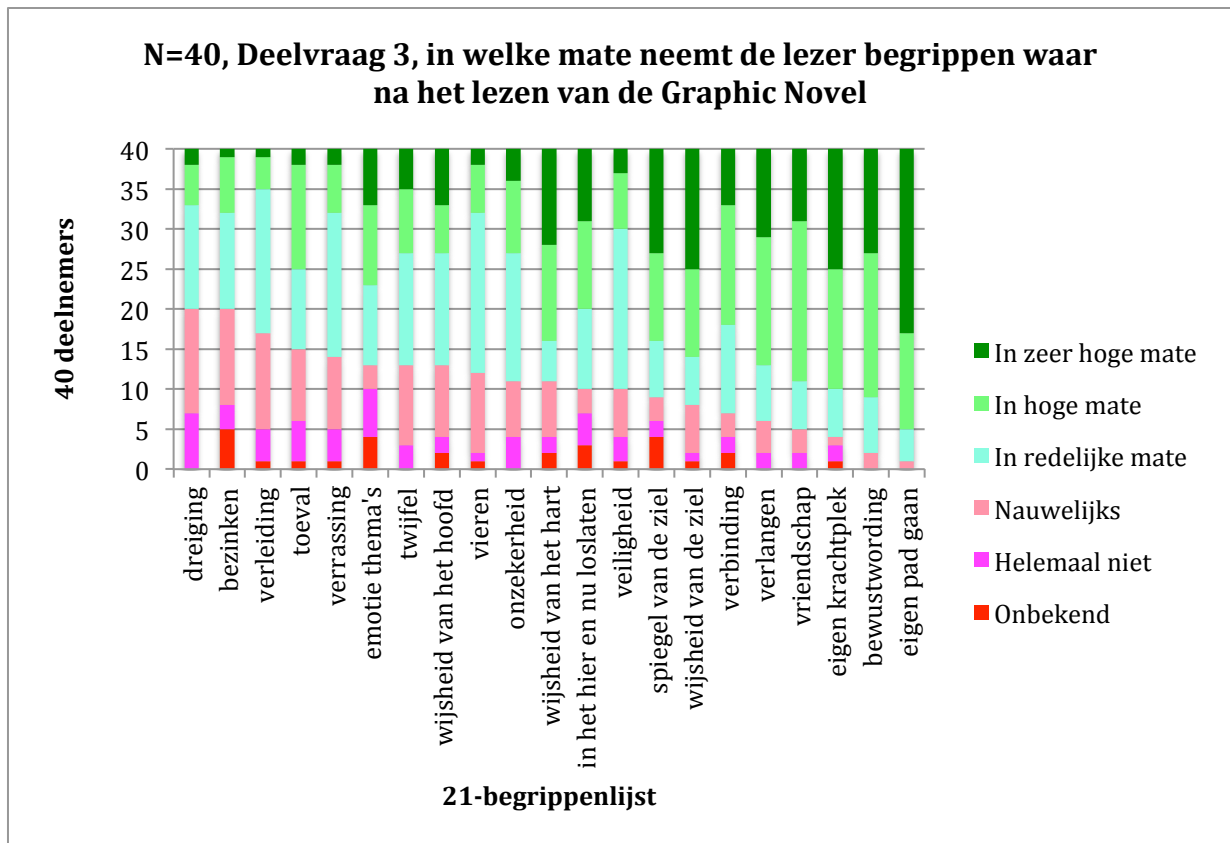
De begrippen “zoektocht”, “innerlijk” en “vertrouwen” worden het meest waargenomen en opgeschreven door de deelnemers tijdens het lezen van de GN en deze begrippen staan niet op de 21-begrippenlijst. Iedere pagina van de GN, die gemiddeld uit 3 afbeeldingen bestaat, leidt tot waarneming van begrippen die niet op de 21-begrippenlijst staan.

4.3 Deelvraag 3

‘In welke mate neemt de lezer de begrippen waar van de begrippenlijst na het lezen van de GN van de Herberg?’

4.3.1 Resultaten

De begrippen zijn gemeten op basis van een vijf-punts Likertschaal na het lezen van de GN. Een aantal deelnemers heeft een enkele keer aangegeven zijn/haar keus niet te kunnen maken binnen deze schaal, deze deelnemers hebben een vraagteken geplaatst bij het begrip. Deze kolom is toegevoegd met de noemer onbekend.

Grafiek 6 N=40. De mate (oplopend) waarin de begrippen van de 21-begrippenlijst waargenomen worden na het lezen van de GN met toevoeging van het criterium onbekend (de lezer begrijpt het begrip niet).

4.3.2 Antwoord op deelvraag 3

Uit de bovenstaande grafiek blijkt dat voor elk begrip er minimaal 20 deelnemers zijn die het begrip vanaf minimaal in redelijke mate, achteraf hebben waargenomen. Gemiddeld kenmerkt 74% van de totale populatie de 21-begrippen vanaf 'in redelijke mate' tot en met 'in zeer hoge mate'.

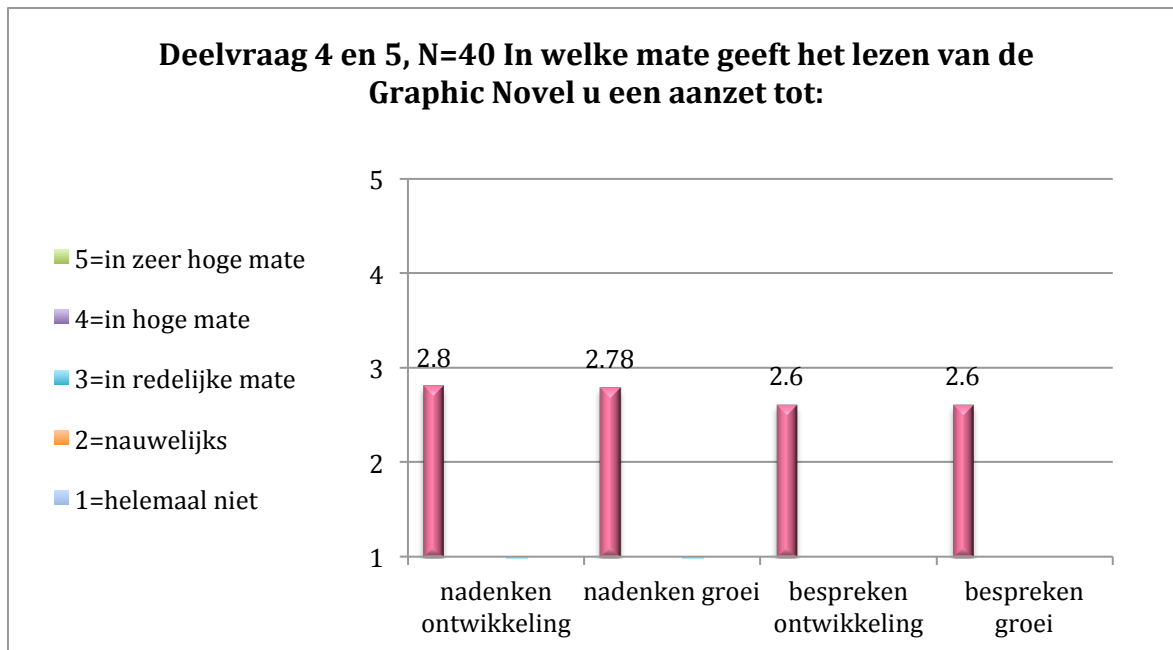
4.4 Deelvraag 4 en 5

'In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het *nadenken* over de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?'

'In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het *bespreken* van de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?'

4.4.1 Resultaten

De verschillen in beantwoording van de vraag met betrekking tot persoonlijke groei en persoonlijke ontwikkeling zijn minimaal. Het gemiddelde op de 5-punts Likertschaal is bij het nadenken over persoonlijke groei 2,8 en het gemiddelde bij persoonlijke ontwikkeling is 2,78.

Grafiek 7 N=40, De mate waarin het lezen van de GN aanzet geeft tot het nadenken en bespreken.

4.4.2 Antwoord deelvraag 4 en 5

Het lezen van de GN geeft in redelijke mate aanzet tot het nadenken over de eigen ontwikkeling en de persoonlijke groei. De mate van het willen bespreken van de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei is iets lager. De deelnemers aan het onderzoek hebben geen hulpvraag kenbaar gemaakt inzake persoonlijke ontwikkeling en/of persoonlijke groei.

Deel 2, N=5

4.5 Deelvraag 6

'Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen van de begrippenlijst?'

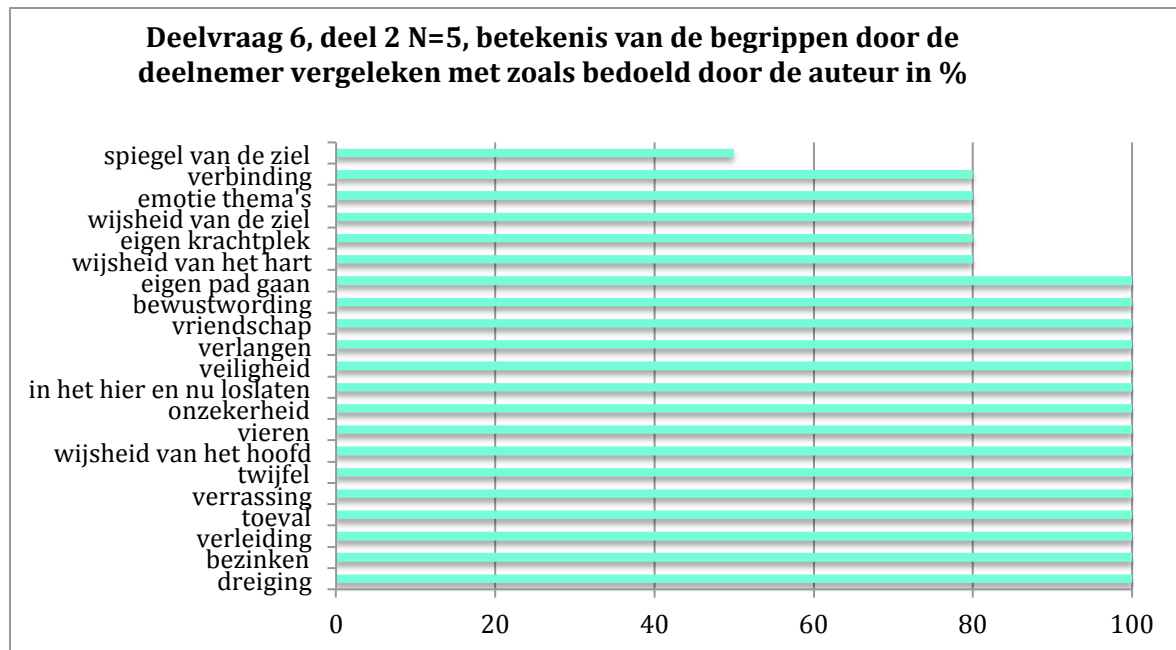
4.5.1 Resultaten

De 21 begrippen zijn voorzien van betekenis door 5 deelnemers (N=5)

Bij vijf van de 21 begrippen kan 1 van de 5 deelnemers geen betekenis geven. Bij 1 van de 21 begrippen zijn er 2 van de 5 kandidaten die geen betekenis kunnen geven. Dit betreft het begrip 'Spiegel van de Ziel'. Bijlage nr. 5 betreft de volledig lijst met de betekenissen en synoniemen van de 21-begrippenlijst.

4.5.2 Antwoord deelvraag 6

20 begrippen van de 21-begrippenlijst worden voor minimaal 80% geïnterpreteerd zoals bedoeld door de auteur. 1 begrip, namelijk 'Spiegel van de Ziel', wordt anders begrepen of er wordt geen betekenis aan gegeven door de deelnemer.

Grafiek 8 N=5, De mate waarin de betekenis zoals bedoeld overeenkomt met de betekenis gegeven door de deelnemers van deel 2 van het onderzoek.

4.6 Deelvraag 7

'Welke betekenis geeft de lezer aan de eigen associaties'

4.6.1 Resultaten en antwoord

De vijf deelnemers hebben de eigen associaties gedefinieerd. Deze definities geven informatie over synoniemen en over hoe de GN begrepen is vanuit de eigen vrije associaties. Zes van de associaties die de deelnemers van deel 2 hebben vallen binnen de top tien van de meest genoemde associaties van de gehele onderzoeksgroep N=40 en de betekenis is eenduidig. Bijlage nr. 6 betreft de volledige lijst met de betekenis van de associaties van de deelnemers van deel 2.

Vrije associatie	Betekenis door deelnemer
Angst	Bang voor bedreiging, spanning
Angst	Gevoel in hart, eng, bezorgdheid
Angsten om te beginnen	Bang om verkeerde beslissingen te nemen
Angsten om iets te verliezen	Vast willen houden aan alles wat er is
Vertrouwen	Voelen dat het goed komt
Vertrouwen	In het kader van het verhaal in mijn ogen naïviteit
Vertrouwd	Vaker meegemaakt

Tabel 5 N=5, Deelvraag 7, deel 2. Voorbeelden van 2 vrije associaties uit de top 10 meest genoteerde vrije associaties die door de deelnemers van betekenis zijn voorzien.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies per deelvraag, deel 1 (N=40) en deel 2 (N=5)

De onderzoeksvraag **'In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?'** wordt per deelvraag bekeken. Aansluitend wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag zelf en worden de conclusies en aanbevelingen uitgewerkt.

5.1.1 Deelvraag 1, deel 1

'Welke begrippen van de begrippenlijst neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van De Herberg?'

Alle 21 begrippen van de 21-begrippenlijst worden waargenomen door de lezer tijdens het lezen van de GN. De conclusie is dat alle begrippen worden waargenomen. De spreiding rond het gemiddelde aantal keer turven tijdens het lezen van de GN per begrip en per deelnemer is groot te noemen. Tien begrippen van de 21 begrippen worden minimaal gemiddeld één keer waargenomen, zie grafiek 3. In het onderzoek van Soijka & Giese (2006) wordt onderzocht wat de interactie is van affect en cognitie ten aanzien van het verwerken van informatie die op een visuele, verbale of in een combinatie van die twee gepresenteerd wordt. De resultaten van dit onderzoek doen vermoeden dat het gebruik van de GN minder effectief is voor mensen die een voorkeur hebben voor verbale informatie. Dit onderzoek verklaart mogelijk de flinke verschillen in de resultaten bij de groep deelnemers. De verschillen per deelnemer zijn groot te noemen. De invloed van leeftijd, opleiding en geslacht op de verschillende taakuitkomsten werd geanalyseerd en bleek niet significant.

5.1.2 Deelvraag 2, deel 1

'Welke begrippen neemt de lezer waar tijdens het lezen van de GN van de Herberg die niet op de begrippenlijst staan?'

De begrippen zoektocht, innerlijk, zelfvertrouwen, verdriet, angst, avontuur, creativiteit, nieuwsgierigheid, liefde en ontdekken zijn de begrippen die de lezers het meest hebben waargenomen tijdens het lezen van de GN. In bijlage 4 worden alle begrippen per deelnemer getoond die niet op de 21-begrippenlijst staan. De conclusie is dat iedere pagina van de GN vrije associaties oproept. Uit de resultaten van het onderzoek van Unnava & Burnkrant (1991) naar plaatjes en beelden bij het verwerken van verbale informatie kan geconcludeerd worden dat het verhaal van de GN niet alleen als een reeks concepten wordt ontvangen door de lezer, maar dat de lezer mogelijk ook in staat is er een geïntegreerd geheel van te maken. In hoeverre de lezer aan het denken wordt gezet als gevolg van de visuele manier van informatieoverdracht dient vervolgonderzoek uit te wijzen.

5.1.3 Deelvraag 3, deel 1

'In welke mate neemt de lezer de begrippen waar van de begrippenlijst na het lezen van de GN van de Herberg?'

74% van de lezers neemt de begrippen van de 21-begrippenlijst waar tussen 'in redelijke mate' tot en met 'in zeer hoge mate'. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het proces van associëren met de 21-begrippen na het lezen van de GN doorgaat.

5.1.4 Deelvraag 4 en 5, deel 1

'In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het *nadenken* over de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?'

'In welke mate geeft het lezen van de GN aanzet tot het *bespreken* van de eigen ontwikkeling en/of persoonlijke groei?'

Uit de resultaten van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat het lezen van de GN tussen 'nauwelijks' en 'in redelijke mate' aanzet geeft tot het nadenken en bespreken van de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei. Het onderzoek van Stone, Markham en Wilhelm (2013) naar het 'Pictured Feelings Instrument' geeft aanleiding om aan te nemen dat een GN wel uitnodigt tot het bespreken van gevoelens doordat de begrippen en vrije associaties die betrekking hebben op gevoelens herkend worden door de lezers van de GN. Tevens maakt dit onderzoek duidelijk dat het overbrengen van gevoelens via tekeningen op een betrouwbare manier mogelijk is en dit wordt bevestigd door de onderzoeksresultaten van de GN.

5.1.5 Deelvraag 6, deel 2

'Welke betekenis geeft de lezer aan de waargenomen begrippen van de begrippenlijst?'

In deel 2 van het onderzoek geeft de lezer een betekenis aan de begrippen van de 21-begrippenlijst die redelijk tot zeer consistent is. Met behulp van een eigen definitie of een synoniem van een begrip

wordt de betekenis voor de lezer per begrip duidelijk gemaakt. Bij het begrip 'Spiegel van de Ziel' is het minst betekenis gegeven, twee van de vijf deelnemers kunnen aan dit begrip geen betekenis geven en hieruit kan geconcludeerd worden dat dit begrip onvoldoende gemeten kan worden. Bij de begrippen 'wijsheid van het hart', 'eigen krachtplek', 'wijsheid van de ziel', 'emotiethema's' en 'verbinding' geeft één van de vijf deelnemers aan hieraan geen betekenis te kunnen geven. De overige 15 begrippen worden begrepen zoals bedoeld. Deze resultaten van het onderzoek naar de GN laten zien dat de deelnemers de begrippen waarnemen en grotendeels interpreteren zoals bedoeld is door de auteur van de GN, dit terwijl de begrippen in de GN zelf verbaal niet worden genoemd in de GN. Deze resultaten staven de conclusies van Dansereau en Simpson (2009) dat een GN een goede manier is om een boodschap over te brengen aan een lezer.

5.1.6 Deelvraag 7, deel 2

'Welke betekenis geeft de lezer aan de eigen associaties?'

Aan de eigen associaties wordt met behulp van synoniemen en/of eigen definities betekenis gegeven door de lezer. Een deel van deze vrije associaties heeft een betekenis die sterk lijkt op een aantal begrippen van de 21-begrippenlijst. Dit is met name het geval bij het begrip emotiethema's van de 21-begrippenlijst. De vrije associaties zoals, angst, verdriet, wanhoop en blijdschap sluiten volledig aan bij het tweede deel van de betekenis van het begrip emotiethema's, zoals hierna wordt besproken in paragraaf 5.3.1.2. Daarnaast blijkt een aantal vrije associaties synoniemen van elkaar te zijn.

5.2 Antwoord op de hoofdonderzoeksvraag en conclusie

'In hoeverre wordt de Graphic Novel (GN) geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt?'

De GN wordt in redelijke tot in hoge mate geïnterpreteerd zoals de auteur het bedoelt, deze conclusie kan getrokken worden uit de resultaten en beantwoording van de zeven deelvragen. Alle 21 begrippen worden (passief) waargenomen tijdens het lezen van de GN en de lezer ervaart vrije associaties tijdens het lezen die ook genoteerd worden. Ook na het lezen van de GN is gemeten in welke mate de 21 begrippen in de GN aanwezig zijn volgens de lezer. De resultaten maken duidelijk dat zowel tijdens als na het lezen van de GN, het proces van associëren met de 21 begrippen aan de hand van de GN wordt gecontinueerd. Na het lezen van de GN kenmerkt 74% van de totale populatie de 21-begrippen vanaf 'in redelijke mate' tot en met 'in zeer hoge mate'. De keerzijde is dat 26% van de populatie na het lezen van de GN de 21 begrippen in onvoldoende mate herkent. Hiervoor zijn meerdere verklaringen mogelijk. Vanuit de literatuurstudie wordt een verklaring geleverd ten aanzien van iemands voorkeur in informatieverwerking, visueel of verbaal. Vanuit deelvraag 6 wordt op begripsniveau een verklaring geleverd. Dit betreft het begrip Spiegel van de Ziel, dit begrip kon onvoldoende uitgelegd worden door de deelnemers van deel 2. Echter vanuit de resultaten van het onderzoek kunnen we onvoldoende verklaren wat de rede is of redenen zijn, vervolgonderzoek is hiervoor nodig.

Door het verhaal in de GN maakt de lezer een vertaalslag van de verbeelde situaties naar het eigen verhaal en de persoonlijke ontwikkeling. De resultaten in de vorm van de vrije associaties per deelnemer laten dit zien. De diverse invalshoeken vanuit de literatuurstudies en de resultaten laten de complexiteit zien van onderzoek naar visuele informatie en de interpretatie daarvan. Enerzijds wordt gesuggereerd bewezen te zijn dat visuele informatie prevaleert boven verbale informatie, anderzijds wordt de suggestie gewekt dat de verwerking van visuele, verbale of een combinatie van beiden vooral wordt bepaald door iemands persoonlijke voorkeur. De resultaten van het onderzoek van Kabapinar (2005) naar concept cartoons, zie paragraaf 2.5, biedt informatie over de mogelijkheden om gedachtegangen te analyseren en het geeft aanknopingspunten ten aanzien van de verwachting dat de lezer de aangeboden informatie opnieuw gaat ordenen. Dit kan betekenen dat de lezer gaat onderzoeken op welke manier de informatie relevant is voor de eigen persoonlijke ontwikkeling en hierover een doelgericht gesprek kan voeren.

5.3 Aanbevelingen

5.3.1 Aanbeveling voor de auteur

5.3.1.1 Uitwerking begrippen

De resultaten laten zien dat de deelnemers voor wat betreft de begrippen en vrije associaties de GN interpreteren zoals bedoeld en er een aantal begrippen zijn die in mindere mate herkend worden en in mindere mate geïnterpreteerd worden zoals bedoeld, zie grafiek 6 in paragraaf 4.3 deelvraag 3. Uit de analyse van deel 2 van het onderzoek voor wat betreft de betekenis van de 21 begrippen, kan geconcludeerd worden dat het begrip Spiegel van de Ziel onvoldoende meetbaar is in het onderzoek

doordat dit begrip maar voor 50% begrepen wordt. Voor dit begrip dient een synoniem of meerdere synoniemen gehanteerd te worden om te onderzoeken of dit geïnterpreteerd wordt zoals bedoeld in de GN in vervolgonderzoek. De overige begrippen worden voldoende tot goed begrepen in deel 2 van het onderzoek. Uit de resultaten van deel 1 en deel 2 van het onderzoek kan geconcludeerd worden dat er zeven begrippen zijn die onvoldoende worden geïnterpreteerd zoals bedoeld vanuit de afbeeldingen van de GN. De aanbeveling is om deze begrippen verder uit te werken. Dit kan aan de hand van de synoniemenlijst in bijlage 6 en de verwerking van deze begrippen in de afbeeldingen in de GN. De begrippen waar het om gaat zijn: dreiging; bezinken; verleiding; toeval; verrassing; twijfel en wijsheid van het hoofd.

5.3.1.2 Emotiethema's en vrije associaties

Het begrip emotiethema's wordt voor een deel overtuigend via de vrije associaties benoemd door de deelnemers aan het eerste deel van het onderzoek. In deel 2 van het onderzoek wordt door 80% van de deelnemers correct verwoord wat bedoeld wordt door de auteur. De uitleg van het begrip emotiethema's door de auteur is uit twee delen opgebouwd: *'Emotie thema's: 1. Primaire en secundaire emoties zoals angst, verdriet, liefde, schaamte, blij, boos; 2. Vaste patronen/thema's waar je steeds weer door geraakt wordt in je gevoel. Thema's die steeds weer terug komen in je leven' zie bijlage 6.* Het tweede deel van de uitleg van het begrip wordt onvoldoende begrepen zoals bedoeld. Het is aan te bevelen om het begrip emotiethema's opnieuw te benoemen en eventueel te splitsen in bijvoorbeeld 'levensthema's', 'pijnpunten' en emoties. De universele basisemoties die zijn vastgesteld door onderzoekers (Plutchik, 2000; Tomkins, 1991; Izard, 1977) geven de onderbouwing voor de universele basisemoties en dit zijn: woede; angst; verbazing; vreugde; schaamte/afkeer; pijn/leed en verdriet/wanhoop.

5.3.1.3 Het nadenken en bespreken van persoonlijke groei en ontwikkeling

De GN geeft als resultaat van dit onderzoek tussen 'nauwelijks' en 'in redelijke mate' aanzet tot het nadenken en bespreken van de eigen ontwikkeling en persoonlijke groei, zie grafiek 7, paragraaf 4.4 deelvraag 4 en 5. De deelnemers aan het onderzoek is echter niet gevraagd kenbaar te maken of zij een hulpvraag hebben met betrekking tot persoonlijke ontwikkeling en/of persoonlijke groei. In vervolgonderzoek naar interpretatie bij volgende delen van de GN is het wenselijk om deze vraag te stellen zodat er een verband gelegd kan worden naar een wens tot ontwikkeling en het wel of niet willen bespreken van de persoonlijke ontwikkeling als gevolg van het lezen van de GN. Op grond van de resultaten uit dit onderzoek is hierover geen conclusie te trekken, echter in de literatuurstudie wordt gesuggereerd dat er wel sprake is van het nadenken over en het willen bespreken van de persoonlijke ontwikkeling en groei als gevolg van visuele informatie.

5.3.1.4 Persoonlijke voorkeur

In de literatuurstudie in het onderzoek naar persoonlijke voorkeur inzake verbale of visuele informatie of een combinatie van verbale en visuele informatie, is naar voren gekomen dat het belangrijk is om een onderscheid te maken in iemands voorkeur in het verwerken van informatie, zie paragraaf 2.4, hierin worden de resultaten van het onderzoek van Soijka & Giese (2006) toegelicht. Deze vraag ontbreekt in dit onderzoek en in vervolgonderzoek is het aan te bevelen om iemands voorkeur in het verwerken van informatie vast te stellen. Deze informatie geeft context om de resultaten van vervolgonderzoek te interpreteren. Nu is onduidelijk in hoeverre de persoonlijke voorkeur in verband staat met de mate van interpretatie van de GN en de mate van het willen nadenken en bespreken van de persoonlijke groei en ontwikkeling.

5.3.1.5 Onverklaard onvermogen in juiste interpretatie

In het onderzoek van Luria (1996) zoals beschreven in paragraaf 2.6 is een onverklaard onvermogen geconstateerd bij 12% van een gezonde bevolkingsonderzoeksgroep om een duidelijke, makkelijk te interpreteren afbeelding te interpreteren zoals bedoeld. In het onderzoek naar de GN wordt niet onderzocht door middel van een aparte vraag of de deelnemer wel of niet in staat is om uit een duidelijke, makkelijk te interpreteren afbeelding de interpretatie af te leiden zoals deze bedoeld is. Het is aan te bevelen om bij vervolgonderzoek deze vraag wel te stellen zodat duidelijk is in hoeverre iemand in staat is tot het juist interpreteren van een duidelijke, makkelijk te interpreteren afbeelding. Deze informatie kan context geven voor het correct analyseren van de resultaten uit het onderzoek inzake de interpretatie van een volledig verhaal in beeldmateriaal zoals de GN.

5.3.2 Aanbeveling voor coaches die de GN gaan gebruiken

Vanuit de conclusies van het literatuuronderzoek met betrekking tot persoonlijke voorkeur in verbale of visuele informatie en het tot nu toe onverklaard onvermogen bij sommige mensen om een duidelijke afbeelding te interpreteren zoals bedoeld, is het van belang dat hiermee rekening wordt gehouden voordat de GN wordt ingezet als middel door een coach. Vanuit de feedback en een aantal vrije associaties die de deelnemers aan het onderzoek gegeven hebben kunnen we opmaken dat de persoonlijke voorkeur inderdaad mogelijk een rol speelt. Er is bijvoorbeeld de uitspraak gedaan 'ik heb een hekel aan stripverhalen' door een van de deelnemers. Het is aan te bevelen dat voordat de GN ingezet wordt er een screening plaatsvindt bij de kandidaten of zij een voorkeur hebben voor visuele informatie en in hoeverre zij het vermogen hebben om een duidelijke en makkelijke afbeelding juist te interpreteren. Indien de kandidaat op een van de twee criteria negatief scoort dan is het af te raden om de GN te gebruiken als middel of ontlocker bij coaching.

6. Discussie

Het doel van het onderzoek was om na te gaan in welke mate de GN geïnterpreteerd wordt zoals bedoeld door de auteur. De bedoeling van de auteur kon getoetst worden aan de 21 begrippen die in de GN verwerkt zijn en aan de bevinding of er vrije associaties ontlokt werden als gevolg van het lezen van de GN. Hier wordt er ingegaan op de discussiepunten en er wordt kritisch gekeken naar de opzet, de uitvoering en de beperkingen van het onderzoek. Hierbij wordt de validiteit, de betrouwbaarheid, de herhaalbaarheid en de generaliseerbaarheid van het onderzoek bekeken. Hoe had het onderzoek verbeterd kunnen worden en wat heeft de onderzoekster geleerd van het onderzoek. Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden voor vervolgonderzoek en de wijze waarop het onderzoek en de resultaten ervan bijdragen aan het werkveld toegepaste arbeids- en organisatiepsychologie.

6.1 Discussiepunten

6.1.1 Verklaring voor de verschillen

De belangrijkste conclusie van het onderzoek is dat de interpretatie van de lezer in redelijke tot in hoge mate overeen komt met zoals de auteur het bedoelt. Er bestaan echter flinke verschillen tussen in welke mate de deelnemers de begrippen waarnemen en in welke mate er geassocieerd wordt. Tevens bestaan er verschillen per begrip en in welke mate dit begrip is waargenomen. Een verklaring voor de begrippen die onvoldoende worden waargenomen kan gezocht worden op verschillende gebieden die hierna benoemd worden. Het kan te maken hebben met de duidelijkheid van de tekeningen zelf of de duidelijkheid van de verhaallijn van de GN. Uit de registratie per pagina van de GN (zie bijlage 5) kan geconcludeerd worden welke pagina's veel vrije associaties en passieve herkenning van de begrippen opleverden en welke weinig, een verklaring geeft het echter niet. Voor wat betreft de begrippen is uit deel 2 van het onderzoek een verklaring gekomen voor met name een begrip dat onvoldoende werd begrepen namelijk Spiegel van de Ziel, tijdens deel 1 van het onderzoek werd dit niet bevestigd. De grootte van de populatie en de grote spreiding van leeftijd binnen de populatie heeft een rol gespeeld voor met name het kwantitatieve gedeelte van het onderzoek, de grootte was onvoldoende om de kwantitatieve resultaten te verklaren. Vanuit de literatuurstudie wordt een mogelijk belangrijke verklaring gegeven voor de verschillen per deelnemer, namelijk het wel of niet visueel ingesteld zijn van de lezer en de invloed hiervan op het associatieproces van de lezer. Er is onvoldoende informatie verzameld per deelnemer om deze verklaring te kunnen aannemen.

6.1.2 Passieve versus actieve herkenning

De resultaten van het onderzoek naar de GN geven informatie over de passieve herkenning van de begrippenlijst en het levert een dataverzameling van associaties als gevolg van het lezen van de GN. Voor het meten van actieve herkenning is het voorleggen van een begrippenlijst tijdens een associatieproces niet geschikt, aangezien dit leidt tot beïnvloeding. Door de opzet van het onderzoek en het gebruik van de 21-begrippenlijst tijdens het associatieproces is er gemeten naar de passieve herkenning.

6.2 Kritische opmerkingen over de opzet en uitvoering van het onderzoek, validiteit en betrouwbaarheid

Tijdens de opzet van het onderzoek zijn er twee zaken die de onderzoekster zich onvoldoende heeft gerealiseerd.

6.2.1 Interne validiteit

Het eerste wat de onderzoekster zich onvoldoende heeft gerealiseerd is de impact van het feit dat er zowel een kwalitatieve als een kwantitatieve verzameling van data is binnen het onderzoek. De invloed die het had op de data-analyse is onderschat. Voor de kwantitatieve verzameling van data bleek de populatie onvoldoende groot te zijn. Daarnaast bleek door de keuze in leeftijd vanaf 20 jaar en ouder de spreiding van de leeftijd groot ten aanzien van de grootte van de populatie. De keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van de steekproefgrootte hebben een negatieve invloed gehad op de interne validiteit van de kwantitatieve data. Hierdoor kunnen de grote verschillen niet verklaard worden op begripsniveau en deelnemersniveau. Een steekproefgrootte voor het kwantitatieve deel van het onderzoek zou idealiter minimaal 267 deelnemers bevatten om op die manier een foutenmarge van 5% te hebben en een betrouwbaarheidsniveau van 90% te realiseren. Deze getallen zijn berekend aan de hand van een steekproefcalculator (<http://www.journalinks.be/steekproef/>).

6.2.2 Constructvaliditeit en interne validiteit

Het tweede wat de onderzoekster zich onvoldoende heeft gerealiseerd bij de opzet van het onderzoek is dat er door het gebruik van de begrippenlijst tijdens het lezen van de GN alleen sprake is van het meten van de passieve herkenning van de begrippen. Terugkijkend was het beter geweest de begrippenlijst achterwege te laten tijdens het lezen van de GN. Daarnaast is het onduidelijk welke invloed de begrippenlijst heeft gehad op de vrije associaties van de deelnemers tijdens het lezen van de GN. Hierdoor is de constructvaliditeit van zowel de kwalitatieve als de kwantitatieve waarden negatief beïnvloedt. Dit wil zeggen dat onduidelijk is welke interventie verantwoordelijk is voor het resultaat. Zijn de vrije associaties ontstaan als gevolg van de begrippen op de 21 begrippenlijst? Heeft het lezen van de GN geleid tot het herkennen van de 21 begrippen of heeft het bekijken van de lijst zelf tot herkenning geleid tijdens het lezen van de GN? De opzet van het onderzoek kan per interventie niet verklaren wat verantwoordelijk is voor het gemeten resultaat. Het is duidelijk dat er passieve herkenning is gemeten, voor het overige is het onvoldoende duidelijk of er gemeten is wat er beoogd is te meten, wat resulteert in een lage interne validiteit van het onderzoek.

6.2.3 Externe validiteit

Doordat onvoldoende duidelijk is of er gemeten is wat er is beoogd te meten kan er sprake zijn van interferentie in het onderzoek. Dit betekent dat andere factoren dan bedoeld verantwoordelijk zijn voor het resultaat van het onderzoek en dit beïnvloedt de externe validiteit van het onderzoek op negatieve wijze. Tijdens het lezen van de GN was de begrippenlijst geleverd en het is onduidelijk in hoeverre deze omstandigheid de daarop volgende interventie heeft beïnvloed. Daarnaast zijn de resultaten vanuit de steekproef niet per definitie generaliseerbaar naar andere groepen van de bevolking, daarvoor is de steekproef te weinig representatief. Voor wat betreft de kwalitatieve dataverzameling is dit van minder belang. Over de statistische conclusie validiteit van het kwantitatieve deel van het onderzoek valt op te merken dat als gevolg van de kleine steekproefgrootte er onvoldoende valide conclusies te trekken vallen.

6.2.4 Interne betrouwbaarheid

Er is getracht om de interne betrouwbaarheid bij het kwalitatieve onderdeel van het onderzoek te vergroten door gebruik te maken van meerdere metingen op het gebied van open vragen en vrije keuze mogelijkheid voor de deelnemer. Met vrije keuze mogelijkheid wordt bedoeld dat de deelnemer tijdens het onderzoek niet is opgelegd te kiezen uit bijvoorbeeld een ja of nee, te kiezen uit voor ingevulde antwoorden met betrekking tot een betekenis of te moeten voldoen aan een bepaalde hoeveelheid. Doordat bij de opzet van het onderzoek onvoldoende rekening is gehouden met beïnvloeding door andere factoren dan bedoeld, is het beoogde resultaat op vergrote interne betrouwbaarheid negatief beïnvloed.

6.2.5 Herhaalbaarheid, de externe betrouwbaarheid van het onderzoek

De mate van herhaalbaarheid van een onderzoek geeft de mate van externe betrouwbaarheid weer. De meetomstandigheid, de meetmethode en de onderzoekspopulatie binnen het onderzoek zijn beschreven en herhaalbaar, echter dit geldt alleen voor de uitvoering van het onderzoek zelf. De uitvoering van de steekproef is niet per definitie herhaalbaar. Een beperking aan de uitvoering van de steekproef van dit onderzoek heeft betrekking op de representativiteit van de onderzoekspopulatie. De deelnemers aan het onderzoek werden verzameld via het netwerk van 'De Herberg' en het netwerk van de onderzoekster en deze werd vervolgens aangevuld volgens het zogenaamde sneeuwbaaleffect. Door de beperkte grootte van de onderzoeksgroep is de aanname dat deze aanpak niet heeft geleid tot een heterogene en representatieve populatie.

Voor wat betreft het kwalitatieve gedeelte van het onderzoek is onvoldoende gekeken naar het juist en doelgericht samenstellen van de steekproef op basis van de mogelijk relevante variabelen zoals het hebben van een hulpvraag inzake persoonlijke groei of ontwikkeling.

6.2.6 Overige beperkingen aan de opzet van het onderzoek

Een beperking in de opzet van het onderzoek is dat er geen controlegroep is waarmee de resultaten vergeleken kunnen worden. Er had een controlegroep ingezet kunnen worden waarbij de deelnemers een ander verhaal te lezen hadden gekregen. Een voorbeeld hiervan is om het verhaal van de GN als tekst te laten lezen (niet in afbeeldingen) zodat de resultaten van deze controlegroep bijvoorbeeld een verklaring had kunnen geven over de persoonlijke voorkeur in informatieverwerking, visueel of verbaal. Een andere mogelijkheid was om een willekeurige andere GN te gebruiken, een GN waarin de 21 begrippen niet verwerkt zijn in de beelden, op die manier had getoetst kunnen worden of de resultaten van het onderzoek uniek zijn voor de GN. Echter gezien het feit dat het onderzoek een

beschrijvend onderzoek betreft, is een vergelijking van de uitkomsten voor wat betreft de kwalitatieve data in dit stadium van onderzoek naar de GN minder belangrijk. Bij vervolgonderzoek is het aan te bevelen om wel met een controlegroep te werken.

6.3 Wat is er geleerd van het onderzoek

Wat er geleerd is tijdens het uitvoeren van het onderzoek en het schrijven van de scriptie is dat het beter was geweest om te focussen op een bepaalde vorm van onderzoek en in het geval van de GN is dit een kwalitatief onderzoek. Daarnaast verdient het aanbeveling om de steekproef op een doelgerichte manier tot stand te laten komen. Bijvoorbeeld door deelnemers met een hulpvraag inzake persoonlijke ontwikkeling en groei te selecteren. Een keuze voor een bepaalde leeftijdsgroep volgens de indeling van Erikson (1998) zie tabel 6, was achteraf gezien wellicht beter geweest ten aanzien van de grootte van de steekproef en de spreiding van leeftijd. Deze keuzes zouden mogelijk gezorgd hebben voor duidelijkere verklaringen ten aanzien van de GN als middel bij coaching. De opzet van het onderzoek zou de onderzoekster anders inrichten en de nadruk zou komen te liggen op vrije associaties en actieve herkenning van begrippen. Stapsgewijs zou het onderzoek er in grote lijnen zo uit kunnen zien:

Selectie criterium steekproef, N=40:

- leeftijd tussen 21 en 39 jaar (de keuze voor de leeftijdsgroep dient in overleg met de opdrachtgever te worden gemaakt);
- deelnemer heeft een hulpvraag inzake persoonlijke groei en ontwikkeling;
- deelnemer wordt gevraagd welke voorkeur hij/zij heeft in informatieverwerking (verbaal/visueel of beiden)

Interventie 1, het lezen van de GN N=40:

- De GN wordt gelezen en op het moment dat bij de lezer een associatie optreedt wordt deze genoteerd door de lezer, eventueel met inbegrip van het paginanummer (de begrippenlijst is niet gegeven)

Interventie 2, na het lezen van de GN N=40:

- De lezer wordt gevraagd in een paar zinnen zo beknopt mogelijk te beschrijven waar het verhaal in de GN over gaat in zijn of haar beleving.

Interventie 3, de lezer wordt gevraagd N=40:

- in welke mate het lezen van de GN uitnodigt om na te denken over de persoonlijke ontwikkeling en de eigen levensloop;
- in welke mate het lezen van de GN uitnodigt om in gesprek te gaan over de persoonlijke ontwikkeling en de eigen levensloop.

Interventie 4, een beperkt deel van de deelnemers aan het onderzoek N=10 voert interventie 3 uit

- De deelnemers wordt gevraagd betekenis te geven aan de associaties die de deelnemer heeft opgeschreven tijdens het lezen van de GN.

Interventie 5, de lezer wordt gevraagd N=40

- aan te geven of er herkenning is met de 21 begrippen op basis van ja/nee vraag per begrip, de definitie zoals het begrip bedoeld is door de auteur wordt per begrip vermeld.

6.4 Suggesties voor vervolgonderzoek

Het beschrijvende onderzoek naar de GN had als een van de doelstellingen om vanuit de resultaten richting te geven aan vervolgonderzoek. Hierna worden een aantal algemene aanbevelingen en meer specifieke suggesties voor vervolgonderzoek en onderzoeksvragen beschreven.

6.4.1 Algemene suggesties

Aanbevolen wordt om bij vervolgonderzoek voor wat betreft het kwantitatieve als het kwalitatieve gedeelte een controlegroep te gebruiken. In vervolgonderzoek is het wenselijk om het kwantitatieve gedeelte en het kwalitatieve gedeelte afzonderlijk van elkaar af te nemen zodat de steekproefgrootte die nodig is gerealiseerd kan worden voor beide gedeeltes. Daarnaast is het wenselijk een aantal vragen toe te voegen aan het vervolgonderzoek. Een vraag of een toets die gaat over de persoonlijke voorkeur in informatieverwerking en een vraag over het wel of niet hebben van een hulpvraag inzake persoonlijke groei en ontwikkeling. Zoals in paragraaf 6.2.2 uitgebreid is besproken wordt aanbevolen bij vervolgonderzoek actieve herkenning na te streven.

6.4.2 Specifieke suggesties

Het ontwikkelingsmodel en de uit te werken conflicten per leeftijdsgroep van Erikson (1998) leent zich uitstekend om te verwerken in vervolgdelens van de GN en in de bij behorende werkboeken. Bij vervolgonderzoek wordt aanbevolen om volgens het ontwikkelingsmodel van Erikson aan de hand van

de verschillende leeftijdsgroepen de steekproef te selecteren. Op die manier zijn de vrije associaties van de deelnemers te vergelijken met het conflict wat zich voordoet volgens Erikson, zie tabel 6.

Leeftijdsgroep	Conflict wat plaatsvindt
21 - 39 jaar	intimiteit versus isolement
40 – 65 jaar	generativiteit versus stagnatie
65 jaar en ouder	ik integriteit versus wanhoop

Tabel 6, Drie leeftijdsgroepen volgens Erikson's ontwikkelingstheorie vanaf de volwassen leeftijd.

6.4.3 Mogelijke onderzoeksvragen

'Krijgen alleen visueel ingestelde mensen door het gebruik van de GN bij coaching toegang tot persoonlijke thema's en emoties in het levensverhaal?'

'Wat is het effect van de toepassing van de GN bij coaching bij mensen met een hulpvraag rond persoonlijke ontwikkeling?'

6.5 Bijdrage en relevantie voor het werkveld

De GN kan een waardevolle bijdrage leveren als middel bij coaching binnen bijvoorbeeld het domein van de Narratieve Psychologie, de Arbeids- en Organisatie Psychologie en de Arbeids- en Gezondheid Psychologie. Daarnaast heeft het onderzoek de beschikbare kennis over beeldmateriaal en grafische verhalen die relevant zijn voor het werkveld in kaart gebracht. Dit beschrijvende onderzoek geeft richting voor vervolgonderzoek naar het gebruik van beeldmateriaal bij coaching en dragen de resultaten bij aan de kennis over passieve herkenning, associatie en interpretatie van beeldmateriaal. Vervolgonderzoek dient informatie te geven over de toepassing van de GN bij coaching binnen de genoemde werkvelden.

LITERATUUR

- Bohlmeijer, E., Mies, L., Westerhof, G. (2007). *De betekenis van Levensverhalen. Theoretische beschouwingen en toepassingen in onderzoek en praktijk*. Bohn Stafleu van Loghum, Houten 2007.
- Cacioppo, J.T., Petty, R.E., & Morris, K.J. (1983). *Effects of need for cognition on message evaluation, recall, and persuasion*. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 805-818.
- Campbell, J. (1949). *The hero with a thousand faces*. New York, Bollingen.
- Childers, T.L., Houston, M.J. (1984) *Picture-Word Consistency and the Elaborative processing of Advertisements*. *Journal of Marketing Research*, 24 (November) 359-69.
- Dansereau, D. F., & Simpson, D. (2009). *A picture is worth a thousand words: The case for graphic representations*. *Professional Psychology: Research And Practice*, 40(1), 104-110.
- De Bono, E. (1967). *New Think: The use of lateral thinking in the generation of new ideas*, New York: Basic Books.
- Erikson, E. H. (1998). *The life cycle completed*. Extended version with new chapters on the ninth stage by Joan M. Erikson. New York: Norton.
- Fies, B. (2006) *Mom's cancer*. New York: Abrahms.
- Fong, H. (2012). *Medthics Graphic Novel*. *Journal of Medical Humanities*, published online Springer Science+Business Media.
- Gale, J., Liljenstrand, A., Pardieu, J., & Nebeker, D. M. (2002). *Coaching: who, what, where, when and how*. *Coaching World – International Coach Federation*, 93. Retrieved January 27, 2003, from <http://www.coachfederation.org/pressroom/exec-summary-2002.pdf>
- Gerrig, R. J., R. J., & Zimbardo, P. G. (2002). *Psychology And Life, 16/e. Glossary of Psychological Terms*. (Herz. ed.). Boston, USA: Published by Allyn and Bacon. Pearson Education.
- Grant, A. M. (2003). *The impact of life coaching on goal-attainment, metacognition and mental health*. *Social Behavior and Personality*, 31, 253-264.
- Green, M. & Myers, K. (2010). *Graphic medicine: use of comics in medical education and patient care*. *British Medical Journal*, 340,574-577.
- Hoshmand, L.,T. (2005) *Narratology, cultural psychology, and counseling research*. *Journal of Counseling Psychology*, Vol 52(2), Apr 2005, 178-186.
- Individuation. (n.d.). *Collins English Dictionary - Complete & Unabridged 10th Edition*. Retrieved February 20, 2014, from Dictionary.com website: <http://dictionary.reference.com/browse/individuation>
Geraadpleegd maart 2014.
- Jaworski, J. (1996) *Synchronicity: the inner path of leadership*, San Francisco: Berrett- Koehler Publishers.
- Jung, C. G. (1875-1961) *'The collected works of C.G. Jung. Vol. 8. The structure and dynamics of the psyche*. H. Read, M. Fordham, & G. Adler (Red) (1960) London, United Kingdom: Routledge & Kegan Paul.
- Jung, C. G. (1956). *"Symbols of Transformation," Collected Works*, 5, 2nd ed. Princeton: Princeton University Press.
- Jung, C. G. (1969). *The archetypes and the collective unconscious: Vol. 9 The collected works of C.G. Jung* Princeton, NY: Princeton University Press (Original work published in 1936).

- Jung, C.G. (1973) *Synchronicity: an acausal connecting principle*, Princeton University Press.
- Kabapinar, F. (2005). *Effectiveness of Teaching via Concept Cartoons from the Point of View of Constructivist Approach*. Educational Sciences: Theory & Practice.
- Kroehnert, G. (1999). *101 Training Games*. Sydney: McGraw-Hill Company.
- Larsen, R. J., & Diener, E. (1987). *Affect intensity as an individual difference characteristic: A review*. *Journal of Research in Personality*, 21, 1–39.
- Luria AR, Karpov BA, Yarbuss AL (1966) *Disturbances of active visual perception with lesions of the frontal lobes*. *Cortex* 2:203–212.
- Mayer, J.D., DiPaolo, M., & Salovey, P. (1990). *Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli: A component of emotional intelligence*. *Journal of Personality Assessment*, 54, 772-781.
- McAdams, D. P. (2008). *Personal narratives and the life story in John, O., Robins, R., & Pervin, L. A.*, *Handbook of personality: Theory and research* (pp. 241-261). Guilford Press.
- Miller, W.R. and C'de Baca, J. 2001, *Quantum Change: When Epiphanies and Sudden Insights Transform Ordinary Lives*, The Guilford Press, New York.
- Plutchik, R (2000). *Emotions in the practice of psychotherapy*. Washington DC: Apa press.
- Pramod K. Nayar (2009) *The Visual Turn*. Published in ICFAl U JI. of American Literature 2: 3-4 (2009):58-72
- Rogers, C, (2003), *Client-centered therapy: Its current practice, implications and theory*. London: Constable & Robinson Publishers.
- Rosci, C., Sacco, D., Laiacona, M. and Capitani, E. (2005). *Interpretation of a complex picture and its sensitivity to frontal damage: a reappraisal*. *Neurological Sciences*, february 2005, Volume 25, Issue 6, pp322-330.
- Scharmer, O. (2009). *Theory U*. San Fransico: Berret-Koehler Publishers, Inc.
- Senge, P., Scharmer, C. O, Jaworski, J & Flower, B.S. (2004). *Presencing*. New York: SoL.
- Sojka, J. Z., Giese, J. L. (2006) *Communicating through pictures and words: understanding the role of affect and cognition in processing visual and verbal information* *Psychology & Marketing*, Volume 23 (12) (2006), pp. 995–1014.
- Sternberg, R. (2006). *Cognitive psychology* (4th ed.). Belmont, CA: Wadsworth-Thomson Learning.
- Stone, B. A., Markham, R. and Wilhelm, K. (2013), *When Words Are Not Enough: A Validated Nonverbal Vocabulary of Feelings (Pictured Feelings Instrument)*. *Australian Psychologist*, 48: 311–320. doi: 10.1111/ap.12026.
- Thierry, E., De Deyn, P., Scheiris, J. (2003) *Geheugenstoornissen bij jong en oud. Onderzoek en praktijk*. Uitgeverij Acco te Leuven.
- Unnava, H. R., & Burnkrant, R. E. (1991). *An imagery-processing view of the role of pictures in print advertisements*. *Journal of Marketing Research*, 28, 226–231.
- Williams, I., (2011) *Autography as Auto-Therapy: Psychic Pain and the Graphic Memoir*. *Journal of Medical Humanities*, December 2011, Volume 21, Issue 4, pp 353-366
- Westerhof, G.J., Bohlmeijer, E.T., Beljouw van, E.M.J., Pot, A.M. (2009) *Improvement in personal meaning mediates the effects of a life review intervention on depressive symptoms in a randomized controlled trial*. *The Gerontologist* Vol. 50, No. 4, 541–549.

BIJLAGEN

Bijlage 1, Vragenlijsten en invulformulieren deel 1

START ONDERZOEK DEEL 1

Stap 1

Wilt u de volgende 3 vragen beantwoorden? (omcirkelen of invullen)

- Vraag 1: U bent: man / vrouw
- Vraag 2: Wat is uw leeftijd op dit moment: ... jaar (bijvoorbeeld 45 jaar)
- Vraag 3: Wat is uw hoogst genoten opleiding? lager onderwijs, MBO, HBO, WO, overig

Stap 2

Uitleg:

Het te binnenschieten van gedachten, gevoelens of woorden kunnen het gevolg zijn van het zien van afbeeldingen, het lezen van een verhaal, het interpreteren van een verhaal. In het onderzoek registreren we dit aan de hand van begrippen op een begrippenlijst. Interpreteren wil zeggen dat u een betekenis geeft aan wat u ziet en leest. Wat u leest en ziet doet u wellicht ergens aan denken. Dit wordt associatie genoemd, dit betekent dat u door het verhaal te bekijken en te lezen, zich een gebeurtenis of meerdere of ervaring uit het verleden herinnert.

Instructie:

- U gaat de Graphic Novel ' Op zoek naar de innerlijke schat' lezen en bekijken en dit doet u in stilte.
- Terwijl u dit doet gaat u bij uzelf na of u een gedachte, gevoel of woord te binnenschiet als gevolg van het lezen en u noteert dit in tabel 1 op de volgende pagina.
- In tabel 1 staan 21 begrippen voor ingevuld en een lege ruimte voor uw aanvullende begrippen.
- Is het voor u duidelijk welke pagina bij het begrip hoort dan vermeldt u het erbij.

Er is geen goed of fout en het kan zijn dat er u niets te binnen schiet, dat er juist veel te binnen schiet of dat u steeds aan hetzelfde denkt. U kunt een woord meerdere keren aanstrepen en meerdere pagina's noteren.

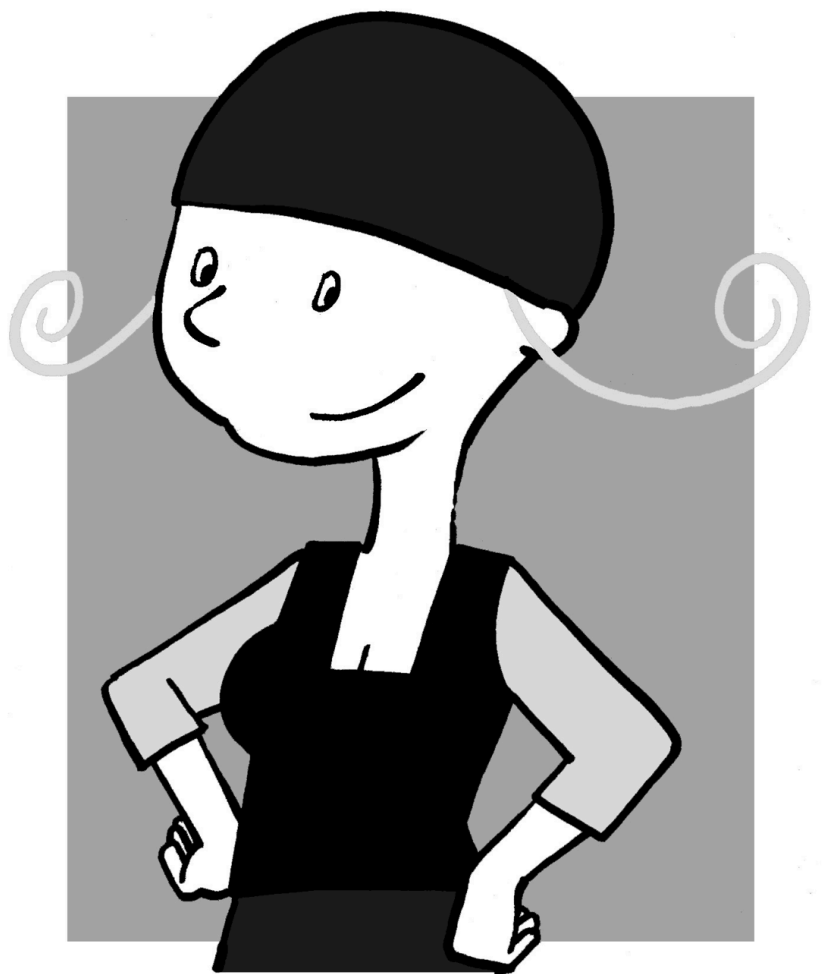
Ieder antwoord is waardevol voor het onderzoek.

Invul/aanstreep Tabel 1 behorende bij stap 2

BEGRIP	Ja, is herkenbaar	Paginnummer(s)	Hier vult u uw eigen begrip(pen) in:
TOEVAL			
ONZEKERHEID			
TWIJFEL			
VERLANGEN			
WIJSHEID VAN HET HOOFD			
VEILIGHEID			
VRIENDSCHAP			
DREIGING			
BEZINKEN			
VERRASSING			
WIJSHEID VAN HET HART			
BEWUSTWORDING			
VIEREN			
VERLEIDING			
EIGEN KRACHTPLEK			
WIJSHEID VAN DE ZIEL			
EMOTIE THEMA'S			
IN HET HIER EN NU LOSLATEN			
VERBINDING			
EIGEN PAD GAAN			
SPIEGEL VAN DE ZIEL			

U heeft de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat' volledig gelezen en u heeft stap 1 en 2 van het onderzoek voltooid. Dat wil zeggen dat u bijna klaar bent met de eerste helft van het onderzoek!

U geeft de Graphic Novel weer terug en u gaat verder met stap 3 op de volgende pagina.
Stap 3 onderzoekt in hoeverre u na het lezen van de Graphic Novel een associatie heeft per genoemd begrip.

Stap 3, TABEL 2

Geef aan, door middel van aanvinken, in hoeverre u na het lezen van de Graphic Novel met het begrip een associatie heeft:

BEGRIP	helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
TOEVAL					
ONZEKERHEID					
TWIJFEL					
VERLANGEN					
WIJSHEID VAN HET HOOFD					
VEILIGHEID					
VRIENDSCHAP					
DREIGING					
BEZINKEN					
VERRASSING					
WIJSHEID VAN HET HART					
BEWUSTWORDING					
VIEREN					
VERLEIDING					
EIGEN KRACHTPLEK					
WIJSHEID VAN DE ZIEL					
EMOTIE THEMA'S					
IN HET HIER EN NU LOSLATEN					
VERBINDING					
EIGEN PAD GAAN					
SPIEGEL VAN DE ZIEL					

Stap 4

1. In welke mate geeft het lezen van de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat' u persoonlijk een aanzet tot het nadenken over de eigen ontwikkeling? (kruis aan wat voor u van toepassing is)

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

2. In welke mate geeft het lezen van de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat' u persoonlijk een aanzet tot het nadenken over uw persoonlijke groei? (kruis aan wat voor u van toepassing is)

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

Stap 5

1. In welke mate geeft het lezen van de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat' u persoonlijk een aanzet tot het bespreken van de eigen ontwikkeling? (kruis aan wat voor u van toepassing is)

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

2. In welke mate geeft het lezen van de Graphic Novel 'Op zoek naar de innerlijke schat' u persoonlijk een aanzet tot het bespreken van uw persoonlijke groei? (kruis aan wat voor u van toepassing is)

helemaal niet	nauwelijks	in redelijke mate	in hoge mate	in zeer hoge mate
---------------	------------	-------------------	--------------	-------------------

EINDE ONDERZOEK DEEL 1

Hartelijk dank voor uw deelname. Wij stellen het bijzonder op prijs dat u de moeite heeft genomen om bij te dragen aan het onderzoek. Als dank krijgt u een exemplaar van de Graphic Novel toegestuurd zodra deze uitkomt. Noteer hiervoor uw adres:

Edith Walraven & Jenny Biemans

Informatie over deelname aan het onderzoek deel 2 (aansluitend)

In het geval u bij stap 1 zelf begrippen heeft toegevoegd dan zouden wij het op prijs stellen dat u deelneemt aan het tweede deel van het onderzoek. Dit hoeft echter niet, we hebben voor dit gedeelte van het onderzoek het minimum aan deelnemers gesteld op 5 personen in totaal. Deel 2 bestaat uit het beantwoorden van open vragen aangaande de betekenis van de begrippen van de begrippenlijst en van uw eigen toegevoegde begrippen. Dit gedeelte duurt maximaal een half uur.

Bijlage 2, Instructie voor de deelnemer

De instructie voor de deelnemers van het onderzoek
Instructie

U heeft voor u liggen, de Graphic Novel van De Herberg en daarbij heeft u een invulblad ontvangen.

Lees en bekijk de Graphic Novel in stilte en op het moment dat er u een gedachte te binnen schiet als gevolg van het lezen van de graphic novel streept u het aan op het invulblad. Op dit invulblad staan 21 voor ingevulde begrippen en een lege ruimte zodat u zelf begrippen kunt toevoegen als gevolg van associatie. Indien voor u duidelijk is op welke pagina u de gedachte te binnen schoot vermeldt u het paginanummer erbij

Er is geen goed of fout en het kan zijn dat er niets te binnen schiet, of dat er juist veel te binnen schiet. U leest de graphic novel in uw eigen tempo en wordt hierbij niet gestoord. Indien u een vraag heeft dan kunt u deze meteen stellen.

Na het lezen van de GN krijgt u een nieuwe vragenlijst. Dit betreffen 21 multiple choice vragen aangaande in welke mate u na het lezen van de GN een begrip heeft waargenomen en een aantal meer algemene vragen.

Indien de deelnemer bij stap 1 begrippen heeft toegevoegd kwalificeert hij/zij zich voor het kwalitatief onderzoek. 5 deelnemers daarvan wordt gevraagd deel te nemen aan het kwalitatief onderzoek aansluitend aan de eerste 4 stappen, een open vragenlijst met betrekking tot de begrippenlijst en vrij geassocieerde begrippen.

De betekenis per begrip wordt op beknopte wijze genoteerd door de lezer en dient inzicht en verdieping te geven in hoeverre de interpretatie overeenkomt met de bedoeling van de auteur.

Bijlage 3, Vragenlijsten en invulformulieren deel 2

Vragenlijsten en invulformulieren deel 2

In het geval u bij stap 1 zelf begrippen heeft toegevoegd dan zouden wij het op prijs stellen dat u deelneemt aan het tweede deel van het onderzoek. Dit hoeft echter niet, we hebben voor dit gedeelte van het onderzoek het minimum aan deelnemers gesteld op 5 personen in totaal. Deel 2 bestaat uit het beantwoorden van open vragen aangaande de betekenis van de begrippen van de begrippenlijst en van uw eigen toegevoegde begrippen. Dit gedeelte duurt maximaal een half uur.

START ONDERZOEK DEEL 2

Stap 1

U geeft de betekenis per begrip en dit wordt op beknopte wijze genoteerd door de lezer of door de onderzoekster indien de deelnemer dit wenst.

De antwoorden dienen inzicht te geven in hoeverre de betekenis van de lezer overeenkomt met de bedoeling van de auteur.

Er is geen goed of fout en het kan zijn dat u geen betekenis kan geven maar bijvoorbeeld alleen een ander woord. Alle antwoorden zijn waardevol voor het onderzoek.

De betekenis van de begrippen van de begrippenlijst. Beschrijf in uw eigen woorden wat het begrip voor u betekent:

Begrip	Betekenis
TOEVAL	
ONZEKERHEID	
TWIJFEL	
VERLANGEN	
WIJSHEID VAN HET HOOFD	
VEILIGHEID	

VRIENDSCHAP	
DREIGING	
BEZINKEN	
VERRASSING	
WIJSHEID VAN HET HART	
BEWUST- WORDING	
VIEREN	
VERLEIDING	
EIGEN KRACHTPLEK	
WIJSHEID VAN DE ZIEL	
EMOTIE THEMA'S	
IN HET HIER EN NU LOSLATEN	

VERBINDING	
EIGEN PAD GAAN	
SPIEGEL VAN DE ZIEL	

Stap 2

U geeft de betekenis per begrip wat u zelf heeft toegevoegd en dit wordt op beknopte wijze genoteerd door de lezer of door de onderzoekster indien de deelnemer dit wenst.

De antwoorden bieden informatie die bij de verwerking van het werkboek en vervolgdelen gebruikt kan worden.

Er is geen goed of fout en het kan zijn dat u geen betekenis kan geven maar bijvoorbeeld alleen een ander woord. Alle antwoorden zijn waardevol voor het onderzoek.

U vult de begrip(pen) die u zelf heeft toegevoegd bij stap 1 van het eerste deel van het onderzoek in en beschrijft in uw eigen woorden wat de betekenis is voor u.

Begrip

Betekenis

Begrip	Betekenis

Bijlage 4, Lijst vrije associaties per deelnemer

Totaal aantal vrije associaties per deelnemer N=40,
Deelnemer-nummer, man of vrouw en opleidingsniveau

0 / m / HBO	1 / v / MBO	2 / v / WO	3 / v / MBO	4 / v / HBO
Sinterklaas	wazig	vreemd	ruimte	innerlijk
Cliché 3		onsamenhangend	rust	ontdekking
spannend 2		drugs/indiaan	angst	angst
openheid 5		ontdekken	schoonheid	kracht
onduidelijkheid		plezier maken	kalmte	sterk
blij 2			zelfvertrouwen	plezier
grappig 2			universum	blij
leuk 5			engelbewaarder	creativiteit
thuis 3			steun	mijn pad
geborgen 4			eenzaamheid	
tuin 2			blijdschap	9
feest			liefde	
kroeg			verhaal	
studententijd			verbondenheid	
wijs			versterking	
leuk			geloof	
volwassen			uitstraling	
ontdekken			unie en het niets	
opgeruimd gevoel			meditatie	
			bezorgdheid	
			dromen	
38	1	5	verdriet	
			warmte	
			genieten	
			geborgenheid	
			sturing van vertrouwen	
			eenvoud	
			thuis voelen	
				28

5 / v / WO	6 / v / WO	7 / v / HBO	8 / v / HBO
zoektocht 4	weg is belangrijker dan t doel 2	enthousiasme	niet gelovig
angst om te beginnen	verlatingsangst	vrede	herkenning
angst om iets te verliezen	emotionele afhankelijkheid	vrijheid 2	wonder
verdriet	relativeren 2	liefde	jaloerie
neerslachtigheid	innerlijke kracht uitdrukken dmv fysiek 2	wanhoop	creatief
doemdenken	vrijheid	verwarring 3	
relativering 2	liefde/passie	vertrouwen	
overwinning	ontbreken van wijsheid v/h hoofd	concentratie	

vertrouwen	rust in je ziel/zelf	controleverlies	
magie	wat is waarheid		
blijheid 3	angst overwinnen		
opwinding	lucide dromen		
voelen	reïncarnatie		
ervaren			
20		15	12
			5

9 / v / HBO	10 / v / WO	11 / v / HBO
spiritueel	druk	Liefde
magie	kinderboek	grappig (humor)
eenzaam	laat je niet leiden door angst	Liefde, vriendschap
doorzettingsvermogen	talisman, geluksbrenger	angst
innerlijke rust	ze laat zich leiden	paniek
vertrouwd 2	naïviteit 2	opluchting
gunnen	hindernis	pluk de dag
avontuur	afhankelijk opstellen	tegen iemand opkijken
eenheid	geshockeerd	intuïtie, prettig gevoel/kracht
zelfstandigheid	consequenties	grappig humor
	verwerkingsproces	angst bij denken over verleden
	11 opluchting	enge dromen over t verleden
	het leven is 1 grote les	gevoel van rust
	iets overwinnen om te bereiken	trots op eigen weg
	verlegenheid	humor, lachen om grappige details
	grot in Delphi, Odysseus	genieten van bezig zijn
	Plato, ideeënwereld	
	filosofisch, glimlach in de soep	16
	ik denk, dus ik ben, Descartes	
	onder invloed zijn	
	zich laten leiden	
	afleiding 2	
	verboden vrucht	
	gedrag wordt afgekeurd	
	humor	
	intuïtie	
	laten forceren	
	irritatie	
	geen eigen initiatief	
	nieuwsgierigheid	
	nachtmerrie	
	reflecteren	
	initiatief	
	happy place 3	
	doorzettingsvermogen	
	niet meer laten afleiden	

	alles valt samen	
		43

12 / v / WO	13 / v / HBO	14/v/HBO	15/m/WO
kansen pakken	zoekt het boek jou	nieuwsgierig	iets valt je toe
emotioneel	zo gaat het vaak	prestatie	
betrokkenheid	spiegel	plezier maken	
afkeuring	India/herkenbaar qua sfeer	ontdekken	
dwalen	op reis gaan dingen vaak vanzelf	afscheid	
zoeken	zoals boek dat wordt aangereikt	creativiteit	
	avontuur		
	dromen hebben boodschap		
	6 elke keuze is juiste keuze		
	in het moment		
	vereniging		
	verbinding met innerlijke		
	ziel		
	loslaten door handvat		
		14	6
			1

16/m/HBO	17/v/HBO	18/v/WO
natuur	zoektocht	Voor welke leeftijd is dit? Kinderachtig
geluk	zoeken in een boek	doet me denken aan fifty shades of grey
opluchting	het boek zoekt jou	mijn innerlijke godin
onzekerheid	jou toevallen 2	leuk vogeltje
dreiging	aanreiken	kinderachtig
vertrouwd	er tegenop zien	snap ik niet
	verlangen uitstellen of afstellen door angst	zweverig
	verbinding met de ziel	drugs
	begrip 4	seks
	verwondering 4	weerstand
	zielig 4	moeder
	bizar	
	stoer	11
	risico	
	wauw	
6	leuk	
	magie	
	sprookje	
	risicovol 2	
	verlangen om iets te durven 2	
	terugpakken naar je eigen kracht	
	Jenny	
	wat zeur je nou	

	aha-erlebnis	
	de kracht in je gevoel	
	de kracht in jezelf	
	wijsheid in jezelf	
	bevestiging in eigen geloof	
	bemoediging dat andere mensen dit ook hebben	
	herkenning van eigen geloof	
	herkenbaar	
	grappig	
	eenheid	
	mediteren	
	rust voorafgegaan door gedoe en chaos in hoofd	
	heel belangrijk iets	
	zoek t in jezelf	
	mooi	
	verbazing	
	tegenstrijdigheid	
	goedkeuring van een ander vragen	
	bevestiging	
	frustratie	
	oerbron verbonden met de ziel	
	nieuwsgierig	
	open einde	
		58

19 / v / HBO	20/m/WO	21/ v / HBO	22/m// HBO
yoga	Verlaten 3	avontuur	wijsheid
opa	verdriet	angst	verborgen wijsheid 3
goedzo	wanhoop	ontspanning 2	
reclame	troost	onderzoek 2	
indian/sjamaan in Brazilië	opluchting 2	vrijheid	
vrienden buitenland	hoop	losgaan	
Ahoy	groei 3	zelf ontdekken	
stom		tempel	
foto Theo in India		magnetisme	
overval Barca		leegmaken	
?		wil	
boek der antwoorden	12	levensreis	
bergen camping Patagonia		leegmaken 2	
ritueel		introspectie 2	
Brazilië		wijsheid	
zeet tent kunstenaar			
je zijn' te veel mee bezig			19 4
stilte, heerlijk moet ik doen			
vrouw?			

don't do it			
gemeen			
fijn			
tempelnormen			
kilo-zwaar			
goed			
Maya bergen			
lekker			
Angelique			
Ja, moeilijk te verwoorden			
	29		

23 / v / HBO	24/m/HBO	25 / m/HBO
Innerlijke stem	hulp 2	reizen
je dom voelen	reizen 4	zoeken
eenzaamheid	tijd	kompas
	risico	angst
	sport 2	volgen
	vet	confrontatie met eigen emotie
	gevaar 2	concretiseren
	verkeerde keuze	
	spijt	7
	gemengde gevoelens	
	bezorgd	
	vergissing	
	interessant	
	vertrouwen 3	
	ouderwets	
	gedaante verwisseling	
	3 hoofd leeg maken 2	
	waarom	
	eten	
	dronken	
	kater	
	doorzettingsvermogen	
	balen	
	klopt	
	dankbaarheid	
	god	
	geloof	
	mediteren	
	nachtmerrie	
	zoeken	
	creatief	
	idee	

	bestemming	
	trots	
		43

26/v/HBO	27/ v/HBO	28/v/WO
mooie heldere kleur groen	openstaan	Suske & Wiske
leuk vogeltje	ik zie geen smeerpots	India, fransman
sprookje	plaatje?	verontwaardiging
kwade geest/man/indiaan		teleurstelling
onduidelijk	3	angst
voel weerstand in strips		opluchting/andere kijk op iets
weggaan/reizen		weten
uiterlijk om bij jezelf (innerlijk uit te komen)		vertrouwen
bekend thema/symboliek		gevaar
Griekse God		komisch
kleuren warmte en koude		slaap
vogeltje krijgt mooi gekleurd maatje		hapto 2
schaduwkant en buitenkant komen samen		dromen
		verstandig
13		gewaagd
		niet begrepen
		17

29/m/HBO	30/v/WO	31/ v/MBO	32/m/WO
geruststelling	liefde	verveling	nieuwsgierigheid
zoektocht	James bond	rust 2	
thuiskomen	Chinese mannetjes	verdriet 2	1
	tuinman	machteloos	
3	dood		
	verdriet 4	6	
	poppetje		
	rots		
	een coachsessie		
	graal		
	nooit meer slapen		
	Jenny		
	geografie		
	spelen		
	gril		
	vader		
	overgave 2		
	Plato		
	Carla		

	Fleur		
	Ik 4		
	moeder		
	Wieteke		
	Marieke		
	leven		
	32		
33/m/HBO	34/v/MBO	35/v/HBO	
	zoek jezelf	inzicht 2	
	rust	aangereikt krijgen	
0	innerlijke rust moet je zelf vinden	balans	
		innerlijk	
		3 innerlijke kracht	
		stilte	
		zoektocht	
		begrip	
		creativiteit	
		innerlijke wijsheid	
		vrijheid	
			12

36/v/HBO	37/m/WO	38/v/HBO	39/m/MBO
avontuur	respect	leiding (uit de geest) vogeltje 3	
de toekomst komt naar je toe 2	boos	vreugde	0
helpende hand 2	verdriet 2	ontdekkingstocht 2	
vertrouwen 3	begrip	angst	
experimenteren 3	avontuur	boosheid	
overgave 2	herkenning	verdriet	
vertrouwd	moe	troost	
domineren 2	kilostof?	bezorgdheid	
volgen/ontdekken 3	individu 2	waarschuwing	
onderzoeken		afscheid	
innerlijke kracht	11	avontuur	
trots		innerlijke rust	
		verbondenheid	
	22		
			16

Bijlage 5, Vrije associaties en begrippen per pagina van de GN

<p>Pagina 1</p> <p>Avontuur // Liefde James Bond Suske & Wiske Reizen Verveling Machteloos Nieuwsgierigheid Sinterklaas Yoga</p> <p>11</p> <p>TOEVAL /// VRIENDSCHAP // DREIGING VERRASSING VEILIGHEID</p>	<p>Pagina 2</p> <p>Zoektocht // Chinese mannetjes Open staan Wijsheid Druk Enthousiasme Jou toevallen Aanreiken De toekomst komt naar je toe Respect Kinderachtig</p> <p>12</p> <p>TOEVAL ///// EIGEN PAD GAAN //// WIJSHEID V/H HOOFD /// WIJSHEID V/D ZIEL /// BEWUSTWORDING // WIJSHEID V/H HART VERLANGEN TWIJFEL</p>	<p>Pagina 3</p> <p>Leuk vogeltje Zoeken Hulp Verborgene wijsheid Liefde, Grappig (humor) Spiritueel Magie Innerlijk Spannend Rust Nieuwsgierig Cliché Helpende hand Fifty shades of grey Mijn innerlijke godin Leiding</p> <p>17</p> <p>EIGEN PAD GAAN /// WIJSHEID V/D ZIEL /// VERLANGEN // VERRASSING // EIGEN KRACHTPLEK WIJSHEID V/H HART BEWUSTWORDING</p>
<p>Pagina 4</p> <p>Reizen Rijd Kinderboek Vrede Zoektocht Natuur Er tegenop zien Opa Leiding</p> <p>9</p> <p>ONZEKERHEID /// VERLANGEN /// TWIJFEL // EIGEN KRACHTPLEK EIGEN PAD GAAN VERLEIDING EMOTIE THEMA'S BEWUSTWORDING WIJSHEID V/H HOOFD WIJSHEID V/H HART VERBINDING</p>	<p>Pagina 5</p> <p>Tuinman Mooie heldere kleur groen Sprookje Kompas Risico Laat je niet leiden door angst Talisman, geluksbrenger Angst om te beginnen Vreemd Zoek jezelf Verlangen uitstellen of afstellen door angst Verbinding met de ziel Kinderachtig Goed zo Reclame</p> <p>15</p> <p>WIJSHEID V/H HART //// SPIEGEL VAN DE ZIEL //// ONZEKERHEID //// TWIJFEL // EIGEN PAD GAAN // WIJSHEID VAN DE ZIEL // VERRASSING // VELANGEN VERBINDING BEWUSTWORDING VEILIGHEID IN HET HIER ENNU LOSLATEN VRIENDSCHAP</p>	<p>Pagina 6</p> <p>Kwade geest/man/indiaan/Sjamaan in Brazilië // Reizen Innerlijke stem (vogeltje) Verlegenheid Ze laat zich leiden Naïviteit Kansen pakken Openheid De toekomst komt naar je toe Leiding</p> <p>11</p> <p>VERLEIDING /// TOEVAL // ONZEKERHEID /// VERRASSING // WIJSHEID V/H HOOFD // VRIENDSCHAP EMOTIE THEMA'S TWIJFEL VERLANGEN IN HET HIER EN NU LOSLATEN DREIGING WIJSHEID V/D ZIEL</p>
<p>Pagina 7</p>	<p>Pagina 8</p>	<p>Pagina 9</p>

<p>Ik zie geen smeerpots Sport Onsamenhangend India Vrienden buitenland Vreugde</p> <p>6</p> <p>VRIENDSCHAP //////////////// VEILIGHEID //// IN HET HIER EN NU LOSLATEN // VERLANGEN // BEWUSTWORDING VERBINDING VIEREN EMOTIE THEMA'S VERRASSING</p>	<p>Hulp Vet Liefde, vriendschap Vogeltje=humor Naiviteit Niet-gelovig Vrijheid Weg is belangrijker dan t doel Ontdekking Ontdekkingstocht India Openheid Ahoy Stom Foto Theo in India</p> <p>15</p> <p>VRIENDSCHAP //// VERLANGEN // BEWUSTWORDING // VIEREN VERRASSING EIGEN PAD GAAN VERBINDING TOEVAL WIJSHEID V/H HART</p>	<p>Verdriet // Liefde Dood Verontwaardiging Onduidelijk, voel weerstand in strip Gevaar Hindernis Herkennen Wonder India begrip verwondering zielig Boos Angst</p> <p>16</p> <p>DREIGING //////// EMOTIE THEMA'S // VRIENDSCHAP // VERRASSING // EIGEN PAD GAAN EIGEN KRACHTPLEK</p>
<p>Pagina 10</p> <p>Teleurstelling Onduidelijk, voel weerstand in strip Verkeerde keuze Verlaten Afhankelijk opstellen Angst om iets te verliezen Angst Onduidelijk begrip verwondering zielig Boosheid</p> <p>12</p> <p>DREIGING //////// EMOTIE THEMA'S //////// BEWUSTWORDING VRIENDSCHAP</p>	<p>Pagina 11</p> <p>Verdriet /// Poppetje Angst Spijt Geshockeerd Verdriet begrip verwondering zielig Overval Barca Troost Bezorgdheid</p> <p>14</p> <p>DREIGING //////// VEILIGHEID //// VRIENDSCHAP // EMOTIE THEMA'S // ONZEKERHEID WIJSHEID V/H HOOFD BEZINKEN</p>	<p>Pagina 12</p> <p>Verdriet // Gemengde gevoelens Verlaten Consequenties Verwerkingsproces Liefde Verlatingsangst Emotionele afhankelijkheid Neerslachtigheid Emotioneel begrip verwondering zielig Snap ik niet</p> <p>15</p> <p>EMOTIE THEMA'S //////// TWIJFEL //// VRIENDSCHAP // TOEVAL VERLANGEN VERBINDING</p>
<p>Pagina 13</p> <p>Angst /// Rots Een coachsessie Bezorgd Wanhoop Paniek Eenzaam Relativeren Doemdenken Machteloos Snap ik niet ?</p>	<p>Pagina 14</p> <p>Opluchting // Relativeren // Geruststelling Vergissing Je dom voelen Ontspanning Bezorgdheid Betrokkenheid Blij begrip verwondering zielig</p>	<p>Pagina 15</p> <p>Opluchting /// Opluchting/andere kijk op iets Gaal Relativering Op eens gaan dingen vanzelf/zoals boek wordt aangereikt Grappig Jou toevallen Begrip</p> <p>11</p>

<p>14</p> <p>DREIGING /// BEZINKEN /// TWIJFEL /// BEWUSTWORDING // EMOTIE THEMA'S // ONZEKERHEID</p>	<p>Snap ik niet</p> <p>15</p> <p>BEWUSTWORDING /// VRIENDSCHAP // EMOTIE THEMA'S // TWIJFEL // BEZINKEN // WIJSHEID VH HOOFD // VEILIGHEID DREIGING IN HET HIER EN NU LOSLATEN SPIEGEL V/D ZIEL</p>	<p>TOEVAL /////////////// VERRASSING //// VRIENDSCHAP /// WIJSHEID V/H HOOFD // EIGEN PAD GAAN VEILIGHEID VERBINDING WIJSHEID V/D ZIEL BEZINKEN</p>
<p>Pagina 16</p> <p>Weten Interessant Hoop Het leven is 1 grote les Spiritueel Weg is belangrijker dan t doel Bizar Stoer Risico Avontuur Zweverig Boek der antwoorden</p> <p>12</p> <p>VERRASSING /// WIJSHEID V/H HOOFD // VERLEIDING // WIJSHEID V/H HART // SPIEGEL V/D ZIEL // VERBINDING // BEWUSTWORDING EIGEN PAD GAAN EIGEN KRACHTPLEK</p>	<p>Pagina 17</p> <p>Plaatje? Vertrouwen Onderzoek</p> <p>3</p> <p>VRIENDSCHAP /// EIGEN PAD GAAN /// TOEVAL SPIEGEL V/D ZIEL VEILIGHEID WIJSHEID V/H HART VERLEIDING</p>	<p>Pagina 18</p> <p>Leuk // Nooit meer slapen Sport iets overwinnen om iets te bereiken Odysseus Grot in Delphi Doorzettingsvermogen Overwinning Avontuur Prestatie Inzicht Wauw Magie Sprookje Vertrouwen Herkenning Bergen camping Patagonia Ritueel Brazilië</p> <p>19</p> <p>EIGEN KRACHTPLEK //// EIGEN PAD GAAN /// VEILIGHEID // VERRASSING // WIJSHEID V/D ZIEL // VERBINDING VERLANGEN VERLEIDING SPIEGEL V/D ZIEL IN HET HIER EN NU LOSLATEN TOEVAL</p>
<p>Pagina 19</p> <p>Vertrouwen Weggaan/reizen, (uiterlijk)om bij jezelf (innerlijk) te komen, een bekend thema/symboliek Innerlijke rust Vertrouwd Inzicht Balans Risicovol Verlangen om iets te durven</p> <p>7</p> <p>VERLEIDING // EIGEN KRACHTPLEK //</p>	<p>Pagina 20</p> <p>Weggaan/reizen, (uiterlijk)om bij jezelf (innerlijk) te komen, een bekend thema/symboliek Innerlijke rust Vertrouwd Inzicht Balans Risicovol Verlangen om iets te durven</p> <p>7</p> <p>VERLEIDING // EIGEN KRACHTPLEK //</p>	<p>Pagina 21</p> <p>Jenny Gevaar Vertrouwen /// Veilig Ik denk, dus ik ben, Descartes Innerlijk Risicovol Verlangen om iets te durven Experimenteren "je zijn" te veel mee bezig</p> <p>12</p> <p>VIEREN VERLANGEN</p>

<p>13</p> <p>SPIEGEL VAN DE ZIEL /// VERLEIDING /// TWIJFEL DREIGING VERRASSING BEWUSTWORDING VRIENDSCHAP</p>	<p>VEILIGHEID /// IN HET HIER EN NU LOSLATEN //// VERBINDING // WIJSHEID V/H HART TWIJFEL // DREIGING /// BEWUSTWORDING SPIEGEL V/D ZIEL</p>	<p>VEILIGHEID /// IN HET HIER EN NU LOSLATEN // VERLEIDING //// TWIJFEL // DREIGING</p>
<p>Pagina 22</p> <p>Gevaar Gedaanteverwisseling Vrijheid Onder invloed zijn, zich laten leiden Innerlijke kracht uitdrukken dmv fysiek Magie Sterk</p> <p>7</p> <p>VERLEIDING // VIEREN // IN HET HIER EN NU LOSLATEN //// WIJSHEID V/H HART //// BEWUSTWORDING // EIGEN KRACHTPLEK /// EMOTIETHEMA'S // VEILIGHEID // VRIENDSCHAP SPIEGEL V/D ZIEL VERLANGEN VERBINDING TWIJFEL DREIGING</p>	<p>Pagina 23</p> <p>Geografie Hoofd leeg maken Groei Innerlijke kracht // Meditatie Wazig Leuk Terugpakken naar je eigen kracht Drugs Stilte, heerlijk, moet ik doen</p> <p>11</p> <p>BEZINKEN /// VERLANGEN BEWUSTWORDING // IN HET HIER EN NU LOSLATEN // WIJSHEID V/H HART VERLEIDING // WIJSHEID V/D ZIEL //// WIJSHEID V/H HOOFD // BEWUSTWORDING VERRASSING EIGEN KRACHTPLEK</p>	<p>Pagina 24</p> <p>Verdriet Waarom Afleiding Leuk</p> <p>4</p> <p>BEWUSTWORDING BEZINKEN VRIENDSCHAP //// VERLEIDING TWIJFEL VERBINDING // EIGEN PAD GAAN</p>
<p>Pagina 25</p> <p>Spelen Eten Vertrouwd // Vrijheid Liefde/Passie Blijheid Plezier maken Tuin Feest Jenny Vrouw</p> <p>12</p> <p>VIEREN /////////////// VERRASSING // VRIENDSCHAP //// VERLEIDING IN HET HIER EN NU LOSLATEN /// VERLANGEN</p>	<p>Pagina 26</p> <p>Dronken Pluk de dag Afleiding Verboden vrucht Blijheid Plezier maken Kroeg Seks Don't do it</p> <p>9</p> <p>VIEREN /////////////// IN HET HIER EN NU LOSLATEN // VERLEIDING //// VRIENDSCHAP ////</p>	<p>Pagina 27</p> <p>Cyrl Vader Hoofd leeg maken Los gaan Tegen iemand opkijken Ontbreken van wijsheid van het hoofd Blijheid Plezier Studententijd Overgave</p> <p>10</p> <p>VIEREN //// VRIENDSCHAP EIGEN KRACHTPLEK BEZINKEN</p>
<p>Pagina 28</p> <p>Kater Zelf ontdekken Gedrag wordt afgekeurd mmm is gunnen</p>	<p>Pagina 29</p> <p>Gevaar Rust Stilte</p>	<p>Pagina 30</p> <p>Overgave Komisch Doorzettingsvermogen Rust in je ziel/ jezelf</p>

<p>Jaloezie Afkeuring Wijs Wat zeur je nou Gemeen Waarschuwing 10</p> <p>ONZEKERHEID // // // EIGEN PAD GAAN // EIGEN KRACHTPLEK // WIJSHEID V/H HOOFD // DREIGING BEWUSTWORDING VERLEIDING // WIJSHEID V/D ZIEL EMOTIETHEMA'S</p>	<p>3</p> <p>TWIJFEL // EIGEN KRACHTPLEK // // ONZEKERHEID // IN HET HIER EN NU LOSLATEN</p>	<p>Zoektocht Eenvoud Grappig Moe</p> <p>8</p> <p>VERLANGEN WIJSHEID V/H HOOFD // EIGEN KRACHTPLEK // // // IN HET HIER EN NU LOSLATEN ONZEKERHEID // TWIJFEL // WIJSHEID V/H HART VERBINDING EIGEN PAD GAAN // DREIGING</p>
<p>Pagina 31</p> <p>Overgave Balen Humor Wanhoop elke keuze is juiste keuze in het moment</p> <p>5</p> <p>ONZEKERHEID // EIGEN KRACHTPLEK BEWUSTWORDING // EIGEN PAD GAAN TWIJFEL EMOTIE THEMA'S</p>	<p>Pagina 32</p> <p>Slaap Klopt Intuïtie Laten forceren Thuis voelen Elke keuze is juiste keuze in het moment Rust Aha-erlebnis Domineren Mijn innerlijke godin Fijn</p> <p>11</p> <p>EIGEN KRACHTPLEK // // // // TOEVAL EIGEN PAD GAAN // WIJSHEID V/H HART // BEWUSTWORDING WIJSHEID V/D ZIEL // VERRASSING IN HET HIER EN NU LOSLATEN ONZEKERHEID</p>	<p>Pagina 33</p> <p>Plato Vertrouwen Intuïtie Prettig gevoel/kracht Unie en het niets Blij De kracht in je gevoel, in jezelf Wijsheid in jezelf Domineren</p> <p>9</p> <p>VERRASSING // VEILIGHEID EIGEN PAD GAAN // WIJSHEID V/H HART TWIJFEL // // ONZEKERHEID // BEWUSTWORDING WIJSHEID V/D ZIEL // WIJSHEID V/H HOOFD</p>
<p>Pagina 34</p> <p>Dankbaarheid Groei Irritatie Geen eigen initiatief Opwinding Nieuwsgierigheid Zoektocht Openheid Afscheid Avontuur</p> <p>10</p> <p>TWIJFEL // EIGEN PAD GAAN // // // VEILIGHEID VRIENDSCHAP // VERLANGEN VERRASSING</p>	<p>Pagina 35</p> <p>Reizen Tempel Grappig, humor Avontuur Wonder Wat is waarheid? India Ontdekken Bevestiging eigen geloof Tempelnormen Kilo- zwaar</p> <p>11</p> <p>VEILIGHEID EIGEN PAD GAAN WIJSHEID V/H HART WIJSHEID V/H HOOFD // WIJSHEID V/D ZIEL</p>	<p>Pagina 36</p> <p>Carla God Vertrouwen Wat is waarheid? Openheid Thuis Geborgen Leuk Herkenning eigen geloof Weerstand</p> <p>10</p> <p>EIGEN KRACHTPLEK TWIJFEL VEILIGHEID // // // VERRASSING BEWUSTWORDING // EMOTIE THEMA'S VERBINDING BEZINKEN WIJSHEID V/H HART</p>

<p>Pagina 37</p> <p>Fleur Dronken Soberheid Cliché Geborgen Tuin Herkenbaarheid Grappig</p> <p>8</p> <p>SPIEGEL VAN DE ZIEL ONZEKERHEID VRIENDSCHAP EIGEN KRACHTPLEK //// TWIJFEL WIJSHEID V/H HOOFD IN HET HIER EN NU LOSLATEN BEZINKEN /// BEWUSTWORDING //</p>	<p>Pagina 38</p> <p>Volgen // Geloof Nieuwsgierigheid Zoektocht // Cliché Ontdekken Goed</p> <p>9</p> <p>WIJSHEID VAN HET HART WIJSHEID VAN DE ZIEL /// EIGEN KRACHTPLEK BEWUSTWORDING VERBINDING</p>	<p>Pagina 39</p> <p>Geloof Voelen Volgen Ontdekken</p> <p>4</p> <p>BEWUSTWORDING // SPIEGEL VAN DE ZIEL // WIJSHEID VAN DE ZIEL //// EIGEN KRACHTPLEK /// WIJSHEID V/H HOOFD WIJSHEID V/H HART // EIGEN PAD GAAN VERBINDING //</p>
<p>Pagina 40</p> <p>Ik Hapto Mediteren Magnetisme Eenheid // Ervaren Blij Volgen Ontdekken</p> <p>10</p> <p>SPIEGEL VAN DE ZIEL // IN HET HIER EN NU LOSLATEN // WIJSHEID V/H HART //// VERRASSING //// WIJSHEID V/D ZIEL // VERBINDING //// EIGEN KRACHTPLEK /// BEWUSTWORDING // TWIJFEL</p>	<p>Pagina 41</p> <p>Ik Hapto Confrontatie met eigen emotie Mediteren // Leegmaken Angst bij denken over verleden Angst overwinnen Openheid Rust na chaos Vertrouwen Innerlijke rust</p> <p>11</p> <p>VEILIGHEID ONZEKERHEID EMOTIE THEMA'S // IN HET HIER EN NU LOSLATEN //// WIJSHEID V/H HOOFD WIJSHEID V/H HART // EIGEN PAD GAAN</p>	<p>Pagina 42</p> <p>Vogeltje krijgt mooi gekleurd maatje zijn schaduwkant en buitenkant komen samen Eten Onderzoek Vrijheid Reïncarnatie Blijdschap Ontdekkingsstocht Verbondenheid</p> <p>8</p> <p>VRIENDSCHAP //// VERBINDING // VERLANGEN EIGEN PAD GAAN</p>
<p>Pagina 43</p> <p>Dromen Nachtmerrie Verlaten Enge dromen over t verleden (lucide) dromen</p> <p>5</p> <p>DREIGING //// ONZEKERHEID /// TWIJFEL //// EMOTIE THEMA'S IN HET HIER EN NU LOSLATEN BEZINKEN</p>	<p>Pagina 44</p> <p>Moeder Verstandig Nachtmerrie Reflecteren Initiatief Zelfstandigheid Thuis Belangrijk iets Zoek het in jezelf Mooi</p> <p>10</p> <p>IN HET HIER EN NU LOSLATEN // BEWUSTWORDING //// VERLEIDING EIGEN PAD GAAN ////////////////////////////////////// TWIJFEL WIJSHEID V/H HOOFD</p>	<p>Pagina 45</p> <p>Zoektocht Wil Doorzettingsvermogen Niet meer laten afleiden Verbazing Tegenstrijdigheid Maya bergen</p> <p>7</p> <p>VERLANGEN //// EIGEN KRACHTPLEK // EIGEN PAD GAAN ////////////////////////////////////// BEWUSTWORDING // VRIENDSCHAP // WIJSHEID V/H HART WIJSHEID V/D ZIEL /// IN HET HIER EN NU LOSLATEN</p>

	<p>VERLANGEN WIJSHEID V/H HART // VERBINDING // VERLANGEN EIGEN KRACHTPLEK EMOTIETHEMA'S</p>	
<p>Pagina 46</p> <p>Wieteke Gewaagd Reizen Eenzaamheid Levensreis Gevoel van rust/trots op eigen weg Happy Place Steun Eenzaamheid Afscheid Lekker</p> <p>11</p> <p>EIGEN PAD GAAN // // // // // WIJSHEID V/D ZIEL VRIENDSCHAP // VERLANGEN VEILIGHEID IN HET HIER EN NU LOS LATEN // VERBINDING EIGEN KRACHTPLEK</p>	<p>Pagina 47</p> <p>Marieke Zoeken Leegmaken Groei Humor lachen om grappige details, tong uit de mond bij inzet Happy Place Creatief /// Verhaal Verbondenheid Versterking Ontdekken Dwalen Helpende hand Angelique</p> <p>16</p> <p>SPIEGEL VAN DE ZIEL /// BEWUSTWORDING / VERLANGEN</p>	<p>Pagina 48</p> <p>Creatief Leegmaken Genieten van bezig zijn Happy Place Creatief // Creativiteit Plezier maken Experimenteren Individu Moeder</p> <p>11</p> <p>VERBINDING WIJSHEID V/D ZIEL BEWUSTWORDING TOEVAL VERRASSING</p>
<p>Pagina 49</p> <p>Ik Persoonlijkheid Introspectie Geloof Geborgen Volwassen Ontdekken Goedkeuring anderen vragen Bevestiging zoeken Frustratie Onderzoeken Ja, moeilijk te verwoorden</p> <p>12</p> <p>VEILIGHEID TWIJFEL /// BEZINKEN WIJSHEID V/D ZIEL /// SPIEGEL V/D ZIEL VERBINDING ONZEKERHEID // BEWUSTWORDING /// WIJSHEID V/H HOOFD WIJSHEID V/H HART EIGEN KRACHTPLEK EIGEN PAD GAAN</p>	<p>Pagina 50</p> <p>Liefde Verdriet Ik Leven Idee Introspectie Herinnering aan talentenspel Alles valt samen Engelbewaarder Innerlijke wijsheid Leuk Oerbron verbonden met de ziel</p> <p>13</p> <p>VRIENDSCHAP VERRASSING // TWIJFEL WIJSHEID V/D ZIEL SPIEGEL V/D ZIEL //// VERBINDING //</p>	<p>Pagina 51</p> <p>Concretiseren Bestemming Wijsheid Visualisatie "mijn koninkrijk" Mijn Pad Zoeken Vereniging/verbinding met innerlijk/ziel Creativiteit Innerlijke kracht Individu</p> <p>11</p> <p>SPIEGEL VAN DE ZIEL // EIGEN KRACHTPLEK // EIGEN PAD GAAN //// VERRASSING // BEZINKEN VERLANGEN BEWUSTWORDING // VIEREN</p>
<p>Pagina 52</p> <p>Trots // Thuiskomen Niet begrepen Opluchting Vrijheid</p>		

Opgeruimd gevoel Nieuwsgierigheid Open einde 9 VEILIGHEID EIGEN PAD GAAN // VERRASSING //// SPIEGEL V/D ZIEL /// BEWUSTWORDING EIGEN KRACHTPLEK		
--	--	--

Bijlage 6, 21-begrippenlijst betekenis, synoniemen, zoals bedoeld

START ONDERZOEK DEEL 2

Stap 1

U geeft de betekenis per begrip en dit wordt op beknopte wijze genoteerd door de lezer of door de onderzoekster indien de deelnemer dit wenst.

De antwoorden dienen inzicht te geven in hoeverre de betekenis van de lezer overeenkomt met de bedoeling van de auteur.

Er is geen goed of fout en het kan zijn dat u geen betekenis kan geven maar bijvoorbeeld alleen een ander woord. Alle antwoorden zijn waardevol voor het onderzoek.

De betekenis van de begrippen van de begrippenlijst. Beschrijf in uw eigen woorden wat het begrip voor u betekent.

Deelnemers deel 2, N=5

Deelnemer 1 (nr. 5 deel 1)	Vrouw	35 jaar
Deelnemer 2 (nr. 26 deel 1)	Vrouw	62 jaar
Deelnemer 3 (nr. 28 deel 1)	Vrouw	49 jaar
Deelnemer 4 (nr. 11 deel 1)	Vrouw	32 jaar
Deelnemer 5 (nr. 16 deel 1)	Man	28 jaar

Gemiddelde leeftijd 40 jaar en 8 maanden.

Antwoorden op deelvraag 6, 'Welke betekenis geeft deelnemer aan begrippen van de 21-begrippenlijst?'

Begrip zoals bedoeld: Uitleg betekenis zoals het bedoeld is door auteur

Begrip: Uitleg en betekenis door de deelnemers van het onderzoek

Begrip	Betekenis
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Toeval: Een onverwachte gebeurtenis; een onvoorzien voorval; lot; bijzonder; zonder voorbereiding.</i>
Toeval	1. Magie, dingen die onverwachts samenvallen 2. Ongrijpbaar, niet logisch te verklaren 3. Geen invloed op uit kunnen uitoefenen 4. Lot 5. Kan gebeuren
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Onzekerheid: angst voor onbekende, angst niet weten of je het kunt</i>
Onzekerheid	1. Angst om dingen verkeerd te doen, niet weten of je het kunt 2. Twijfel aan juistheid van zicht, begrip enz. Van jezelf of dingen buiten jezelf 3. Niet geaard zijn 4. Angst om te falen 5. Angst

<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Twijfel: onzeker gevoel over wat je moet doen of denken; Aarzeling; Besluiteloosheid; Dubio; Innerlijke strijd; Onbeslistheid; Tweestrijd.</i>
Twijfel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niet weten welke keuze de juiste is 2. Niet zeker weten 3. Niet kunnen kiezen bij gebrek aan eigen referentie kader/waarden 4. Twijfel aan jezelf, iets goed willen doen, maar niet zeker of het lukt. 5. Twijfel
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Verlangen: drang; hunkeren; reikhalzen; wensen; graag willen; dromen</i>
Verlangen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Heel graag iets willen bereiken, bezitten, ervaren 2. Iets willen wat je nu niet hebt en denkt dat het wel te realiseren is 3. Graag willen 4. Ergens diep van binnen naar uit kijken en je dromen werkelijkheid laten worden 5. Willen hebben
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Wijsheid van het hoofd: kennis; verstandigheid; verstand; rationaliteit; aangeleerde kennis; cultuur; nadenken;</i>
Wijsheid van het hoofd	<ol style="list-style-type: none"> 1. Is geen wijsheid, is slechts kennis. Alle stemmen in je hoofd die je alle kanten op slingeren 2. Het denken 3. Rationaliteit 4. Nadenken, piekeren, rationeel 5. Kennis
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Veiligheid: geborgenheid; gerustheid; zekerheid waarborg; Het in veiligheid zijn, beschermd tegen gevaar voelen.</i>
Veiligheid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geborgen voelen 2. Jezelf kunnen zijn 3. Bescherming tegen externe gevaren 4. Geborgenheid, warm gevoel 5. Geluk
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Vriendschap: vertrouwen; wederkerigheid; affectie; elkaar aardig vinden; verbondenheid voelen wederzijds; warm contact wat veilig voelt</i>
Vriendschap	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jezelf kunnen zijn bij een ander 2. Warmte, niet alleen zijn 3. Wederkerigheid 4. Door dik en dun elkaar steunen, helpen 5. Geluk

<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Dreiging: gevaar, hachelijke toestand; gevaar lopen; iets ongunstigs dat kan komen wat angst kan veroorzaken; Onheilspellend vooruitzicht, iets verschrikkelijks gebeurt waar je bang voor bent.</i>
Dreiging	<ol style="list-style-type: none"> 1. Angst, op je hoede zijn 2. Gevaar 3. Gevaar 4. Angst, gevoel van paniek 5. Angst
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Bezinken: iets langzaam tot je geest laten doordringen, helder en duidelijk laten worden</i>
Bezinken	<ol style="list-style-type: none"> 1. Chaos in je hoofd tot bedaren brengen 2. Tot jezelf komen, maar het proces het laten doen, niet te veel zelfsturing 3. Tot je door laten dringen 4. Tijd nodig om te begrijpen/voelen van ervaringen 5. Even rustig aan
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Verrassing: onverwachte gebeurtenis wat prettig is; Attractie; iets nieuws; Verwondering</i>
Verrassing	<ol style="list-style-type: none"> 1. Onverwachte gebeurtenissen 2. Surprise, leuk! Maakt het leven o.a. de moeite waard 3. Onverwachte gebeurtenis 4. Aparte wending, verrast worden, leuk en speciaal 5. Onverwacht
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Wijsheid van het hart: kennis van met mildheid kijken; kennis van onvoorwaardelijke liefde (voor jezelf en de ander); met zachtheid/ warmte/ gevoel kijken;</i>
Wijsheid van het hart	<ol style="list-style-type: none"> 1. Geen betekenis, voor mij alleen wijsheid van de ziel 2. Het voelen 3. Intuïtie 4. Intuïtie, onderbuik gevoel 5. Belangrijke spier
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Bewustwording: Het gaan beseffen; tot inzichten komen; het onbewuste in je bewustzijn krijgen; het zien; het begrijpen</i>
Bewustwording	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als uit chaos nieuwe inzichten voortkomen. Ineens begrijpen waarom dingen gaan zoals ze gaan 2. Je eigen schaduwkant, iets nieuws van jezelf te weten komen 3. Lichamelijk referentiekader opbouwen dan wel geestelijk 4. Het "Aha" gevoel, het kwartje valt, herkenning van hoe dingen werken voor mezelf 5. Weten
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Vieren: feest; genieten van het bereikte; spelen; samen; plezier;</i>

Vieren	<ol style="list-style-type: none"> 1. Blij zijn, met elkaar plezier hebben 2. Aandacht geven 3. Genieten 4. Feest 5. Gezellig
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Verleiding: Verlokking verwacht of onverwacht; Verzoeking; Uitdaging; iets willen doen, waarvan je weet dat je het eigenlijk beter niet kunt doen; test/uitdaging of je hebt geleerd oude patronen los te laten en het nieuwe toe te passen; vervallen in 'oude' gewoonten</i>
Verleiding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iets willen doen, waarvan je weet dat je het eigenlijk beter niet kunt doen 2. Onverwachts op je pad komt 3. Uitdaging 4. Vrouwelijke energie 5. Foute keuze
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Eigen krachtplek: plek waar je je eigen vermogen tot bloei kan laten komen; plek waar je je thuis voelt en krachtig; plek waar je ondersteund wordt om jezelf te zijn en je talenten te ontplooien.</i>
Eigen Krachtplek	<ol style="list-style-type: none"> 1. geen associatie 2. Je kern 3. "Het midden" 4. Plek waar je volledig tot rust komt en je helemaal jezelf bent en durft te zijn (vertrouwen in jezelf) 5. Mezelf
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Wijsheid van de ziel: kennis van de oorsprong en het samenkomen; weten; sereniteit; wijsheid vanuit je intuïtie/ je wezen; in contact met informatie uit je energetisch lichaam; komt vaak via beelden tot je (bv dromen)</i>
Wijsheid van de ziel	<ol style="list-style-type: none"> 1. Als je zeker weet dat het klopt. Als wijsheid niet uit je hoofd komt, maar van een plek waarvan je niet precies weet waar het zich bevindt 2. Sereen, vrede met jezelf, je leven en de wereld 3. Intuïtie en ratio kunnen afwegen 4. Hart, intuïtie, gevoel van weten 5. Bestaat niet
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Emotie thema's: primaire en secundaire emoties zoals angst, verdriet, liefde, schaamte, blij, boos; Vaste patronen/thema's waar je steeds weer door geraakt wordt in je gevoel. Thema's die steeds weer terug komen in je leven.</i>

Emotie thema's	<ol style="list-style-type: none"> 1. geen associatie 2. Verdriet, liefde, warmte, boosheid, enz. Gevoel gaat voor mij dieper, is inhoudelijker 3. Angst, verdriet, boosheid, blijdschap etc. 4. Verschillende gevoelens: blij, boos, bang, verdriet 5. Emotioneel
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>In het hier en nu loslaten: acceptatie van wat is; acceptatie van wat je voelt en jezelf helen; verleden en toekomst verruilen voor heden; verwerken van emotie in bewuste van nu.</i>
In het hier en nu loslaten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het moeilijkste wat er is. Leven in het hier en nu en de toekomst en het verleden loslaten 2. Belangrijk om dit van tijd tot tijd te doen te beseffen ook lichamelijk. (Lichaam en geest) 3. Verbinding verbreken en verwerken 4. Stoppen met denken aan verleden 5. Verleden laten rusten, vooruit kijken
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Verbinding: energiestroom; verbinding voelen met deel in ons waar we ons verbonden voelen met het groter geheel (waar we een zijn voelen)</i>
Verbinding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Connectie hebben met de mensen om je heen. Op dezelfde golflengte zitten 2. Chakra's, energiebronnen, aarde, je eigen kern, verbinding met anderen en de wereld 3. Onderdeel van het geheel 4. ? 5. Samen
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Eigen pad gaan: eigen keuzes; verantwoordelijkheid nemen; worden wie je bent; je hart volgen; je intuïtie volgen; die richting opgaan die voor je bedoeld is; de weg volgen waar je blij van wordt; je eigen weg kiezen en je niet laten leiden door je omgeving</i>
Eigen pad gaan	<ol style="list-style-type: none"> 1. Je eigen weg kiezen en je niet laten leiden door je omgeving 2. Levensles, een doel van het leven 3. Vanuit hun eigen midden opereren 4. Vertrouwen op eigen weg/ intuïtie 5. Mijn keuzes
<i>Begrip zoals bedoeld</i>	<i>Spiegel van de ziel: reflecteren; zuiver zijn naar je zelf en naar buiten toe; zien welke richting de ziel je wijst; het zien van jezelf;</i>

Spiegel van de ziel	<ol style="list-style-type: none">1. geen associatie2. Van tijd tot tijd de tijd nemen om in verbinding met jezelf naar jezelf te kijken en te voelen, onderzoeken of je nog steeds op de goede weg bent3. Ogen4. Jezelf vertrouwen, niet altijd advies van anderen meer waarderen dan die van jezelf5. Bestaat niet
---------------------	--

Bijlage 7, Lijst betekenis vrije associaties

Antwoorden deelvraag 7 'Welke betekenis geeft de lezer aan de eigen associaties?'

Stap 2 Betekenis van de eigen begrippen (vrije associaties) per kandidaat

Begrippen kandidaat 1

Zoektocht	Zoeken naar de betekenis van het bestaan
Angsten om te beginnen	bang om verkeerde beslissingen te nemen
Angsten om iets te verliezen	vast willen houden aan alles wat er is
Verdriet	gevoel van machteloosheid, diep gevoel van pijn
Neerslachtigheid	Sluier van verdriet om alle dagelijkse bezigheden
Doemdenken	uitgaan van slechte uitkomsten
Relativering	dingen weer in perspectief zien, dingen die heel groot voelen weer klein maken
Overwinning	dingen doen waarvan je niet wist dat je ze kon
Vertrouwen	voelen dat het goed komt
Magie	dingen die ineens lijken te kloppen, puzzelstukjes die op hun plekvallen
Blijheid	gevoel van geluk en vrolijkheid
Opwinding	zin hebben in de gebeurtenissen die gaan komen. Enthousiast zijn
Voelen	in je lijf zitten en niet in je hoofd
Ervaren	dingen meemaken. Er midden in zitten en niet van een afstand observeren

Begrippen kandidaat 2

Heldere mooie kleur groen	Mooi en balans, esthetisch
Leuk vogeltje	Maatje van het meisje, bekend thema in sprookjes
Sprookje	Symboliek ver-uiterlijkt terwijl het om het innerlijk gaat
kwade geest/man	Blik van man deed vermoeden dat hij iets kwaads van plan was
Onduidelijk, weerstand tegen strip	Ik houd niet zo van strips
uiterlijk/weggaan/reizen	herkenning van structuuropbouw van een sprookje/opera om innerlijk te verbeelden
Griekse God	Tekening kapsel
Kleuren, warm/koud	stereotyperend gebruik, innerlijk/uiterlijk
Symboliek vogeltjes	Innerlijk van een persoon wordt geheeld

Begrippen kandidaat 3

Suske & Wiske	Tante Sidonia figuurtje / Buitenkant
Angst	bang voor bedreiging, spanning
Opluchting/andere kijk op iets	Meevallen/ontspanning
Intro Vogel & Fransman	De figuren komen uit het niets, werkt verwarrend
"weten"	"lets is", zonder verklaring
Vertrouwen	In het kader van het verhaal in mijn ogen naïviteit
Verontwaardiging	"Hoe kan het zijn dat"
Gevaar	Dreiging
Komisch	Met humor
Slaap	plek om tot rust te komen/energie op te doen
Teleurstelling	mild verdriet
Hapto	Technieken die haptotherapeuten gebruiken
Dromen	beelden gedurende de slaap, intens
verstandig	zelf een afweging maken op grond van eigen normen en waarden
gewaagd	ergens op ingaan zonder voorbereiding
Niet begrepen	lemand anders als voorbeeld nemen, anti-climax

Begrippen kandidaat 4

Liefde	Warm gevoel, van het hart
Grappig	Lachen om, geeft energie/kracht
Humor	Grappig, lachen en genieten
Angst	Gevoel in hart, eng bezorgdheid
Paniek	verlammend eng gevoel, vergeet je wijsheid, veel piekeren
opluchting	het komt goed, vertrouwen
pluk de dag	genieten van kleine, spontane, grappige alledaagse dingen
tegen iemand opkijken	gevoel van hiërarchie, onderdanigheid
intuïtie	prettig gevoel, kracht
angst bij denken over verleden	gevoel van angst, bij gedachten aan gebeurtenissen
enge dromen over het verleden	herinneringen verwerken in enge dromen
gevoel van rust	relax, vertrouwen, ontspanning, thuis zijn
trots op eigen weg	vertrouwen op eigen wijsheid, eigen pad, eigen beslissingen nemen
Verlegenheid	niet in middelpunt van belangstelling willen staan, ongemakkelijk gevoel
genieten van bezig zijn	in hier en nu, groeien, werken, voldoening
herinnering aan talentenspel	begin van mijn eigen weg volgen, zien van mijn krachten
visualisatie koninkrijk	mijn plek vinden, waar ik mijn pad mag volgen, krachtige fijne plek

Begrippen kandidaat 5

Natuur	Open, vrijheid
Geluk	Einddoel
Opluchting	Tot goed gekomen
Vertrouwd	Vaker meegemaakt

Bijlage 8, Pagina 2 tot en met 5 van de GN

